

A kiadvány elkészítését
a Nemzeti Civil Alap
támogatásával valósítottuk meg.

ÉBREDÉS / TALÁLKOZÁS

Civil Kezdeményezések Ösztönzése
a Területfejlesztésben

Környezeti Tanácsadók Egyesülete
2006.

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
Civil szervezetek és a területfejlesztés	4
Területfejlesztés az Európai Unióban	5
A társadalmi részvétel és a nyilvánosság, a partnerség elvének érvényesülése, a civil fórumok megalakulásának tapasztalatai	7
Regionális szint	7
Együtműködés a társadalmi szervezetekkel	8
A Tanács/ügynökség munkájának nyilvánossága	9
Kapcsolat a Civil Egyeztető Fórummal	10
Tervezés	10
Projektgenerálás, megvalósítás	11
Megyei szint	12
Együtműködés a CEF-fel, jelen és jövő	12
A nyilvánosság biztosítása	15
Tervezés, projektgenerálás	15
Kistérségi szint	17
Móri Kistérség	17
Mezőföldi Kistérség	18
Velencei Kistérség	18
Várpalotai Kistérség	19
Ajkai Kistérség	19
Veszprémi Kistérség	20
Összefoglalás, javaslatok	20
Projektek előkészítése, ötletek kidolgozása	24
Mintának ajánljuk	
- A Közép-Dunántúli Régió Civil Egyeztető Fórumának stratégiavázlata	29
A háttér	29
SWOT-analízis	31
Célpiramis	31
Jövőkép	32
Az intézkedések kifejtése	33
Valami elindult... - A partnerség kezdetei a Veszprémi Kistérségben	38
Előzmények	38
A kistérség intézményrendszere	38
A kapcsolódási pontok feltárása	42
Tényleges vállalások	43
MELLÉKLETEK	
1. sz. melléklet: Az interjúalanyok listája	44
2. sz. melléklet:	
A Közép-Dunántúli Regionális Civil Egyeztető Fórum elérhetősége	45
3. sz. melléklet: Az interjú kérdések	46
4. sz. melléklet: A regionális ügynökségek elérhetősége	47

Készítette:

Környezeti Tanácsadók Egyesülete
8200 Veszprém, Zrínyi u. 3/1.
kot@zpk.hu

Szerkesztette:

Trombitásné dr. Hargitai Judit
Mátyás Mónika

Bevezetés

A **TERÜLETFEJLESZTÉS** elsődleges feladata a térségi és helyi közösségek területfejlesztési kezdeményezéseinek elősegítése, összehangolása az országos célkitűzésekkel; fejlesztési koncepciók, programok és tervek kidolgozása, meghatározása és megvalósítása; valamint az EU regionális politikájához való illeszkedés elősegítése.

A regionális politika 7 alapelve (szubszidiaritás, decentralizáció, koncentráció, addicionalitás, monitoring) között a nyilvánosság és részvétel, valamint a partnerség kialakítása is szerepel. Az uniós csatlakozás és a területfejlesztési törvény legutóbbi módosítása, ezen belül a civil fórumok létrehozásának ösztönzése egyszerre jelent kihívást és új lehetőségeket a területfejlesztés szereplői, köztük a civil szféra számára. A fentiek értelmében szükségessé vált a civil fórumok megalakulása és működése kapcsán szerzett első tapasztalatok vizsgálata, a nyilvánosság és a társadalmi részvétel, a partnerség gyakorlati megvalósulásának felmérése, illetve a civil érdekvégyesítés és érdekképviselet fokozására vonatkozó modellek kidolgozása és terjesztése.

A Környezeti Tanácsadók Egyesülete (KÖT) a Nemzeti Civil Alapprogram Civil Önszerveződés, Szakmai és Területi Együtműködés Kollégiuma által kiírt pályázatán elnyert támogatás segítségével a fenti témakörben Kihívás – civil kezdeményezések címmel közel egy éves programot valósított meg. A program főbb elemei a következők voltak:

- az európai uniós minták megismerése,
- országos felmérés a jelenlegi gyakorlat feltérképezésére,
- részvételi modellek kidolgozása és megismerése,
- záró konferencia.

Jelen kiadvány – a záró konferencián elhangzott javaslatokkal kiegészítve – az egyes programelemek során elért részeredményeket összegzi.

Civil szervezetek és a területfejlesztés

JOGSZABÁLYI HÁTTÉR

- **258/2004. (IX.16.) Korm. rendelet a megyei (fővárosi) közigazgatási hivataloknak a kistérségi tanácsok létrehozásával és a térségi tanács átalakulásával kapcsolatos feladatokról, továbbá az egyeztető fórumok létrejöttéről és működésének szabályairól**
- **2004. évi LXXV. törvény indoklása a területfejlesztésről és a területrendezéséről szóló 1996. évi XXI. törvény és egyes kapcsolódó törvények módosításáról**

ÉRDEMES TERÜLETFEJLESZTÉSI KÉRDÉSEKKEL FOGLALKOZNI, MERT:

- így a döntések előtt információkhoz juthatunk egy-egy fejlesztési elképzeléssel kapcsolatban
- értesülhetünk döntési folyamatokról, melyekben civil szervezet bizonyos esetekben kérheti a részvételét is
- a döntésekben való részvétellel elkerülhető, hogy túl későn értesüljünk egy ügyről
- civil egyeztető fórum tagjaként fejlesztési javaslatokat fogalmazhatunk meg

Amennyiben az Ön civil szervezete tagja szeretne lenni valamely szintű – kistérségi, megyei vagy regionális – civil egyeztető fórummal, vegye fel a kapcsolatot a megfelelő szintű tanáccsal, vagy ügynökséggel, ahol tájékoztatást kaphat a belépés módjáról, vagy keresse információját magától a Civil Egyeztető Fórumot.

TERÜLETFEJLESZTÉSI CIVIL EGYEZTETŐ FÓRUMOKKAL KAPCSOLATOS TOVÁBBI INFORMÁCIÓK:

www.osszefogas.nonprofit.hu

Területfejlesztés az Európai Unióban

Régió: sajátosságokat felmutató, valamilyen közös jellemzőket magában foglaló, s ezek alapján földrajzilag elhatárolható területi egységet értünk. A régiók sokféle tényező alapján alakulnak ki, illetve szerveződhetnek meg.

Regionális politika: az Európai Uniót területi szinten szemléli, s annak fejlesztését a regionális különbségek mérséklésében határozza meg, természetesen a regionális érdekek nemzetközi szintű együttműködése révén. Európa fejlődésében a regionális, tehát a nemzetállam alatti szint szerepe felerősödik, s fokozatosan megkezdődik a Régiók Európájának formálódása, amelyben meghatározó tényező az Európai Unió regionális politikája.

Az Unió működését és elveit meghatározó **Maastrichti Szerződés** (1992) a regionális politika általános céljait a kiegyenlített és hosszú távú gazdasági és szociális fejlődés biztosításában, a belső határok nélküli gazdasági tér megteremtésében és a gazdasági, valamint a szociális összetartozás (kohézió) erősítésében határozta meg. Ezeket a célokat a területfejlesztés számára az alábbiakban konkretizálta:

- különféle régiók fejlettségi szintjei közötti különbségek csökkentése, különösen a kedvezményezett és a vidéki térségek hátrányainak mérséklése érdekében,
- a transz-európai hálózatok kiépítése és fejlesztése (közlekedés, energia és telekommunikáció),
- a környezet minőségének megőrzése és javítása,
- a természeti erőforrások racionális és körültekintő felhasználása,
- a nemzeti és regionális sokszínűség megővése,
- a minőségi oktatás és képzés fejlesztése.

Civil szervezet részvételi lehetőségei a következők révén:

Konzultációs lehetőség biztosítása

Az információkhoz való hozzáférés biztosítása

A stratégiai tervezésben történő társadalmi részvétel biztosítása

NGO-k aktív informálása, bevonása

Részvevő civil szervezetek

Nagy-Britannia	Regionális szinten: néhány delegált szervezet, főként: környezetvédelmi, szociális, ifjúsági, felnőttképzési ill. kulturális szervezetek Országos szinten: ezek ernyőszervezetei igen aktívak
Csehország	Erőteljes összefogás alakult ki országos szinten főként a környezetvédelmi szervezetek között
Ausztria	Inkább helyi szinteken aktívak a civil szervezetek, főként a települési döntésekben vesznek részt

Fő témák, melyekben részt vehetnek a civil szervezetek:

Stratégiák tervezése
 Szállítmányozási stratégia
 Tömegközlekedés tervezése
 Közúti közlekedés, autópályák tervezése
 Ivóvíz ill. szennyvízhálózatok tervezése
 Beruházások tervezése

Hasznos külföldi honlapok:

www.oekobuero.at
www.eu.milieukontakt.nl/structuralfunds
www.rspb.org.uk

Országos felmérés - A társadalmi részvétel és a nyilvánosság, a partnerség elvének érvényesülése, a civil fórumok megalakulásának tapasztalatai

A hét régióban, a tizenkilenc megyében és két megye (Fejér és Veszprém) 3-3 kistérségében készítettünk interjút, előre összeállított tematikus kérdések alapján (2.sz melléklet) a területfejlesztési tanácsok mellett működő munkaszervezet vezetőivel illetve az általuk kijelölt munkatárssal, munkaszervezet hiányában a társulás elnökével (az interjúalanyok listáját az 1. sz. melléklet tartalmazza) a következő témakörökben:

- a tanácsülések nyilvánossága, a tanács tagjai, meghívottai, a szervezeti és működési szabályzatok, a jegyzőkönyvek hozzáférhetősége, ellenőrzési-beszámolási kötelezettség,
- elfogadott tervezési dokumentumok, egyeztetés, társadalmisítás, nyilvánosság, használhatóság,
- projektgyűjtés, pályázatkészítés, előzetes egyeztetés, monitoring,
- civil fórumok létrehozása, tagjai, szervezeti és működési szabályzat, eddigi tevékenységek, tapasztalatok.

Az interjúkat a KÖT tagjai és más civil szakértők készítették, olyan személyek, akik nem állnak kapcsolatban az ügynökségekkel, nincs különösebb ismeretük a területfejlesztésről.

Munkájukat köszönjük!

Regionális szint

A regionális szinten készített interjúk tapasztalatai a következőkben összegezhetők.

A regionális fejlesztési tanács és a régió területén működő társadalmi szervezetek közötti együttműködési kötelezettséget törvény írja elő. Hogyan alakul ennek tartalma, mik a régiók sajátosságai? Mi módon érvényesül a nyilvánosság és a társadalmi részvétel követelménye? Mit takar a partnerség elve? A kezdeti bizalmatlanságot és az időpont egyeztetés nehézségét leküzdve megtudhatjuk ezt a segítőképz, együttműködő interjúalanyok "beszámoló" alapján.

Bejelentkezett és az ebből aktív civilek száma

Együttműködés a társadalmi szervezetekkel

Minden régióban megalakult a Civil Egyeztető Fórum (a továbbiakban CEF). A CEF tagok száma nagy szórást mutat, hiszen míg a Nyugat-Dunántúli Régióban 50 feletti szervezet jelentkezett be, addig a Közép-Dunántúlon csak 6 tagja van. Míg Közép-Magyarországon kettő, addig a Nyugat-Dunántúlon és a Dél-Alföldön egy-egy civil szervezetet név szerint is megemlítettek az interjúalanyok, nevezetesen a Magyar Természetvédők Szövetségét és a Magyar Urbanisztikai Társaságot illetve a Reflex Egyesületet és a CSEMETÉT.

A CEF tagjai minden régióban maguk közül képviselőt választanak, aki a tanács üléseire meghívót kap, konzultációs joggal rendelkezik. Általános lehetőség, hogy a tanács ülésein kívül, külön kérésre a bizottságok munkájába is bekapcsolódhatnak a civilek.

Az Észak-Magyarországi Régióban kiemelték a szakértő háttér meglétét, amiben a civil szféra is képviselteti magát, s működik a Kistérségi Kapcsolat projekt, a kistérségi szakértői hálózat, aminek szintén lehetnek civil tagjai. Szerintük az együttműködést gátolja, hogy a civilek "nem egyenértékűek", illetve "csőlátásuk" van.

Közép-Magyarországon a társadalmi szervezetekkel való együttműködést a negyedévente, 800 példányban megjelenő "Kamera" című hírújság segíti. Ugyancsak ebben a régióban maga a CEF is bizottságként működik, de ezen kívül számtalan civil szervezettel állnak közvetlen kapcsolatban. Az együttműködést nehezíti, hogy nagyon sok társadalmi szervezet működik a régióban, s ezért a munkaszervezet az ernyőszervezetekkel való együttműködést támogatná, ahol az ernyőszervezetek rendszerében minden civil szervezetnek magának kellene megtalálni a helyét, szerepét.

Észak-Alföldön az Agóra című konferenciával próbálták az együttműködés fokozását elősegíteni. A jövőt illetően az ügynökség vezetője kiemelte, hogy a szakszerűség a legfontosabb, ennek hiányában igen nehéz a fejlődés. A civilek területfejlesztési ismereteinek hiányát még 1999-ben, USA támogatásával egy 6 helyszínen zajló, két napos képzési projekt keretében próbálták pótolni a Dél-Alföldön, melynek eredményét a munkaszervezet alkalmazottai maguk is érzik, hiszen sokkal felkészültebbek a partnereik. A programot szeretnék folytatni.

A Nyugat-Dunántúlon nemcsak a CEF képviselője, hanem 160-170 szervezet kap meghívót. A CEF tagok magas száma annak is köszönhető, hogy maga az ügynökség is közreműködött a "tagok toborzásában". Az ügynökség munkatársainak elmondása szerint a kezdeti lelkesedés "lecsengett", a CEF nehezen megszólítható. Az együttműködésük egyik fontos eredménye, hogy a régió civil kezdeményezésre géntmentes övezetté nyilvánította magát. Az ügynökség az NFT II. kapcsán hangsúlyosan kezelte a civil részvétel biztosítását, sok jó ötlet származott tőlük. Majd a beszélgetőtárs hozzátette, hogy a civil fórumokon való részvétel anyagi okok miatt igen nehézkes, hiszen a jogszabályi előírás mellé forrás nem társult.

A fentieket megerősítve a közép-dunántúli vélemény szerint is az együttműködést a civilek (pénzügyi, személyi) kapacitáshiánya és a nem megfelelő szakpolitikai felkészültség nehezíti.

A jövőre vonatkozó lehetőségek közül az online eszközök segítségével biztosított információáramlást, a képzéseket és a döntés-előkészítési anyagok időben, feldolgozható módon történő biztosítását emelték ki.

A Dél-Dunántúli ügynökség vezetője szerint a civil szféra két részre osztható. Egyik része helyi problémákkal foglalkozik, ezek az ügyek "nem érnek fel", nem jutnak el regionális szintre, a másik része aktív, véleményt formál, javasol, a civil érdekeket regionális szinten is képviseli. A Dél-Dunántúli CEF például ez utóbbihoz tartozik. A civil fórum elnöke állandó meghívottja és aktív résztvevője a tanács üléseinek, rendszeresen felszólal, javaslatait beépítik. A CEF tagjain kívül a régióban más civil szervezeteket is megszólítottak. A következő tervezési időszak dokumentumainak véleményezésekor az ő javaslatokra, munkájukra is számítottak. A régió a TIPP program keretében partnerség-építő és kommunikációs képzéseket szervez, amelynek vannak civil résztvevői is, ezzel segítve a szféra érdekérvényesítő képességének fokozását. A megyei interjúk során hangzott ugyan el, de ide kívánczik két pozitív példa. A Dél-Alföldi Települések Egyesülete (DATE) nemcsak a Regionális Tanácsnak, hanem az Elnökök Fórumának is állandó meghívottja a Dél-Alföldön. A Vállalkozásfejlesztési Alapítvány ugyancsak ebben a régióban az innovációs pályázatok bíráló bizottságának döntésre jogosult tagja.

A Tanács/ügynökség munkájának nyilvánossága

A tanácsülések általában nyitottak, azon minden érdeklődő részt vehet. Minden régióknak van honlapja. Közép-Magyarországon az ülések anyagai nem szerepelnek a honlapon, a bizottságokon keresztül kaphatják meg azokat az érdeklődők. Előfordul a regisztráció szükségessége is a hozzáférhetőséghez (Dél-Alföld, Közép-Dunántúl), az előbbi esetben a regisztrációt azért tartják fontosnak, mert a módosulásokat azonnal továbbítják a regisztrációkor megadott e-mail címre. A honlapon az ülések meghívóin, az előterjesztési anyagokon kívül általában a határozati javaslatok, jegyzőkönyvek is szerepelnek. A tanács munkájáról szóló beszámoló is felkerülnek ide.

A nyilvánosság biztosítása érdekében néhol hírújságot is megjelentetnek. Általános a médiában való megjelenés és a sajtótájékoztató. Nyugat-Dunántúlon az ügynökség munkáját 1-1,5 hétre tervezve mutatja be a sajtó képviselőinek a Heti Tükör című kiadványuk.

Az interjú leginkább vitatott, megosztó kérdése a tanácsstagok ellenőrzési-beszámoltatási kötelezettségének ellenőrzése volt. A tanácsstagokat a delegáló szervezetek beszámoltatják be. Amennyiben a delegáló szervezet nincs megelégedve a delegált munkájával, akkor visszahívhatja. A regionális tanácsok nem tudják ellenőrizni, hogy a beszámolási kötelezettségnek eleget tesznek-e a tanács tagjai. Van, ahol kijelentették, hogy nem történik meg ez a beszámoltatás (Észak-Magyarország), máshol pedig az ügynökség munkatársai segítik a beszámoló elkészítését (Nyugat-Dunántúl). Dél-Dunántúlon gyakran készítenek minisztériumi kérésre ilyen beszámolót, illetve a városi testületi üléseken, a kistérségeken és a megyei közgyűlés napirendi pontjai között gyakran szerepel a régió munkájával, az elért eredményekkel kapcsolatos előterjesztés.

Kapcsolat a Civil Egyeztető Fórummal

Mint már korábban említettük a Tanács ülésein a CEF képviselője meghívottként vesz részt. Általában a bizottságok, munkacsoportok munkájába is bekapcsolódhat. Ez utóbbit viszont külön kérni kell. A meghívó mellé előterjesztési anyagot is kapnak a CEF képviselők, az ülés előtt hivatalosan 10 nappal. Ez a gyakorlatban 7-8 napot jelent, ami egyes esetekben lerövidül 3-4 napra. Az előterjesztési anyagok hozzáférhetősége igen változatos: honlapról, e-mailen, CD-n, nyomtatva. Véleményünk szerint azok a CEF képviselők vannak könnyebb helyzetben, akik közvetlenül kapnak anyagot, nem a honlapról kell letölteniük. Igen irigylésre méltó helyzetben pedig azok vannak, akik ki nyomtatva kapják meg a dokumentumokat.

A törvényben szereplő konzultációs jog, azt jelenti, hogy a civil képviselő elmondhatja véleményét, hozzászólhat az egyes napirendi pontokhoz. Az ügynökség vezetője Észak-Alföldön kiemelte, hogy a szakszerű véleményeket beépítik. Nyugat-Dunántúlon elmondták, hogy ők nyitottak, rugalmasak, hiányolják az aktív érdeklődést, szerintük a CEF nehézkesen működik.

Milyen javaslatok hangzottak el a jövőt illetően, az együttműködés javítása érdekében?

Észak-Alföldön nem volt ilyen témájú javaslat.

Közép-Magyarországon úgy gondolják, hogy a rendszer jól működik, de nyitottak követendő példák átvételére.

Észak-Alföldön az információk továbbítását és a kezdeményezések támogatását vállalják, szerintük a fejlődés/a jövő a civileken múlik.

Dél-Alföldön a képzést helyezik a középpontba a társadalmi képviselők eredeti végzettsége szerint, tematikus csoportokban. Közép-Dunántúlon fontosnak tartják, hogy elindult egy közös gondolkodás a tanács elnöke, a munkaszervezet vezetője és a CEF képviselője részvételével. A titkárságvezető támogatja a 10 napos felkészülési, véleményezési határidő növelését, igényli a civilek aktívabb közreműködését, a kapacitásnövelést, a számuk emelését, a képzésüket, valamint az érdekvédelemmel foglalkozó civilek aktivitását látják, de fontosnak tartanak a nyitást más területek felé is.

Dél-Dunántúlon a kapcsolatépítésre és a párbeszéd kialakítására szeretnék a hangsúlyt helyezni a jövőben. A civilek rendkívül változatosak, nagyon sok problémára, érdekre tudnak szerveződni, jelenleg a környezetvédelemmel foglalkozó civilek aktivitását látják, de fontosnak tartanak a nyitást más területek felé is.

Tervezés

A régiók egyöntetű nyilatkozata szerint a fejlesztési dokumentumok társadalmisítása, egyeztetése több szintű, folyamatos. Az egyeztetés módjai változatosak: honlapon, "road show" keretében, e-mailen, elektronikus hírlevélben, személyes meghívás útján, a médián keresztül, tematikus kiadványok segítségével. Hogy a javaslattevő értesül-e véleménye tovább sorsáról vagy sem, erről már megoszlanak a vélemények. A régiók felében közvetlenül, másik részében jellemzően közvetlen (honlapon, jegyzőkönyvből, határozatok között) kap ilyen visszajelzést a javaslattevő.

Projektgenerálás, megvalósítás

Minden régióban folyik projektgenerálás az ún. Kezdet adatlapon. Az összegyűjtött projektek száma igen eltérő, pl. Közép-Magyarországon most folyik a 850 projekt-ötlet feldolgozása, Nyugat-Dunántúlon körülbelül 750 szervezettől eddig csaknem 2300 különböző szintű projekt-elképzelést gyűjtöttek be, tervük, hogy ez komplex fejlesztési anyaggá álljon össze. Itt sok a civil elképzelés is. Más régióban inkább arról számolnak be, hogy a legtöbb az önkormányzatoktól jövő javaslat (80-90%), s a vállalkozói és a civil szféra csak 5-10, illetve 3-4%-os arányt tudhat magáénak. Az adatlapok kitöltésében az ügynökség munkatársai mindenhol segítenek.

Hogy a projektelképzelés projektjavaslattá fejlődjön, ahhoz kevés kormányzati támogatásra számíthatnak a régiók, ilyen volt a PHARE, a Pályázat Előkészítő Alap és a 2005-ös innovációs pályázat. Dél-Alföldön a ROP 3.1.3. keretén belül a SZIKRA programmal segítette ezt a folyamatot az ügynökség.

Nyugat-Dunántúlon a projektgazdákat a kistérségi megbízottak felkeresik, a tanács döntése alapján adatbázis kialakítása folyik, céljuk a szervezetek tanítása, a partnerközvetítés megvalósítása. A tanács források hiányában a lobbijének (pl.: M9-es autópálya) bevetésére, illetve a projektgazdák és a forrásgazdák találkozásának ösztönzésére törekszik.

A régiók a pályázatokhoz önrészt nem tudnak biztosítani. Pályázati rendszerben, decentralizált forrásokból hozzájuk is lehet pályázni. Dél-Dunántúlon ugyancsak ebből a decentralizált forrásból támogatták a projektgenerálás és a tervezés lebonyolításának nagy részét, mely munkát az ügynökség vállalta magára.

Hogy a civileket mennyire tekintik partnernek az önkormányzatok és a gazdasági társaságok, vállalkozások? Ebben a tanácsnak és az ügynökségeknek nincs beleszólása, egyik interjúalany véleménye szerint ez csak tehetség és lehetőség függvénye. A tanácsok általában azokat a projekteket, pályázatokat részesítik előnyben, ahol érvényesül a partnerség elve, s minden esetben követelmény a régió fejlesztési elképzeléseivel való igazodás.

A vélemények összegzéseként elmondható, hogy a civil részvételre inkább az előkészítésben és a megvalósításban számítanak, a monitoringból inkább "kihagyják" őket.

A régiók a térségi szereplők közötti koordinációs kötelezettséget a bizottságokon, munkabizottságokon keresztül "végzik", illetve a megyei és a kistérségi tanácsok, illetve ügynökségek munkájára van rálátásuk. A régiós tanács munkájának egésze tulajdonképpen erről szól, a tanácsstagok összetétele is ezt a célt szolgálja. Dél-Dunántúlon büszkének arra, hogy a tanácsnak egyre több bizottsága van, a partnerbizottság intézménye is kialakulóban van, hiszen együttműködést kötettek a Regionális Idegenforgalmi Bizottsággal és a Kulturális Közkincs Bizottsággal. Nyugat-Dunántúlon az önként vállalt, célorientált együttműködések hívei, a régióban sok hálózatszerű együttműködés van, amiben a tanács háttérszervezeteként az ügynökség munkatársai látják el a szakmai referenci feladatokat:

- Kistérségi kapcsolatok
- Nyugat-Dunántúli Regionális Hálózati Tervező Intézet
- Hálózatépítés a KEZDET rendszerben
- Pannon Gazdasági Kezdeményezés
- Pannon Novum Nyugat-Dunántúli Regionális Innovációs Ügynökség
- Leonardo da Vinci Program Mobilitási projekt.

Megyei szint

A megyékben - hasonlóan a régiókhoz - azonos kérdések mentén zajló interjúk készültek a fejezetcímben megadott témában. A tapasztalatok a következők.

Együtműködés a CEF-fel, jelen és jövő

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény legutóbbi módosítása következtében a megyékben is megalakultak a civil egyeztető fórumok. A Megyei Területfejlesztési Tanácsok új szervezeti és működési szabályzatot fogadtak el, melyben állandó meghívottként szerepel a civil fórum delegáltja.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében összesen három szervezet jelentkezett be a CEF-be, ebből egy, a Tisza Klub munkájára számíthatnak az ügynökség munkatársai.

Zala megyében a fórumba bejelentkezett tagok száma 50, de igazán aktív csak néhány (5-7) szervezet vesz részt a munkában.

Bács-Kiskun megyében kiemelték, hogy a törvénymódosítás előtt is együttműködtek civil szervezetekkel, például a Vállalkozásfejlesztési Alapítvánnyal és a Dél-Alföldi Települések Egyesületével (DATE).

Békés megyében is gyakorlat volt az együttműködés a civil szervezetekkel már a jogszabály módosítás előtt is, de az "intézményesülés" következtében a partnerség egyszerűbbé, könnyebbé vált, a civil képviselők jobban átlátják a tanács munkáját. A megyében 12 tagja van a CEF-nek, ebből három dolgozik. A CEF rendszeresen ülésezik, e találkozókra a tanács tagjai is képviseltek magukat, s "viszonzásul" a CEF képviselője is meghívást kap a tanács üléseire.

Csongrád megyében a munkaszervezet vezetője kudarcként és csalódottan éli meg a partnerséget a civilekkel. A CEF ugyan megalakult, de csupán két tag vesz részt általában az üléseken. A Tanács támogatására kizárólag önkormányzatok pályázhatnak, így minimálisnak mondható a civilekkel való együttműködés.

Heves megyében érdekesség, hogy a szomszéd megyékből is vannak civil kapcsolataik. Az interjúalany szerint a civileknek forrásra lenne szükségük és nem ártana "felnőniük" a feladathoz.

Komárom-Esztergom megyében kiemelték, hogy minden kezdet nehéz, az együttműködés kicsit erőltetett, felülről jövő, mindkét fél keresi a helyét, szerepét.

Nógrád megyében kilenc tagú a civil fórum, jellemzően környezetvédő szervezetek a tagjai. Érdekességként megemlítték, hogy egy szervezet bejelentkezését vitatta a tanács elnöke. A döntés elleni fellebbezésnek a Közigazgatási Hivatal vezetője helyt adott. Szavazati jog hiányában az érdekeiket nem tudják érvényesíteni a civilek, ez mindenképpen nehezítő körülmény.

Pest megyében csak 4 szervezet tagja a CEF-nek (Magyar Természetvédők Szövetsége, Non-profit Információs és Oktató Központ, Pest Megyei Ifjúságsegítő Közhasznú Egyesülete, Budapest Környéki Népfőiskolai Szövetség). A megyében gondot okoz, hogy a bejelentkezni szándékozó szervezetnek a megyében lévő kistérségek (15) több mint felére (8) kiterjedően kell végeznie tevékenységét (és ezt hitelt érdemlően kell bizonyítania). Probléma, hogy kevés a bejelentkezett szervezet, s ők sem igazán élnek a konzultációs jogukkal, mert a Tanács döntései, tevékenységei nem érintenek olyan témákat, amibe a CEF szükségesnek látná a beleszólást.

Ez volt a múlt és a jelen. Milyen elképzelések fogalmazódtak meg az együttműködés fokozására és melyek a gátló tényezők? A jövőre vonatkozó együttműködési lehetőségek egyes vélemények szerint nem túl tágak, hiszen a tanács működési területe lehatárolt.

Más vélemények szerint túl sok, nagyon szerteágazó profilú civil szervezet van az adott megyében, melyek döntő többsége önmaga meghatározásában is bizonytalan, ebből következően még a partnerségben rejlő lehetőséget sem ismerték fel. Gondot okoz a civil szervezetek forráshiánya, amin sajnos a Tanács sem tud segíteni. A jövőbeli megoldásként a személyes találkozásokat, konzultációkat említették Jász-Nagykun-Szolnok megyében, ekkor mód nyílna a projekttervek előkészítésére is, de ez sajnos nagyon időigényes tevékenység.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei ügynökség igazgatója további elképzelésekről nem gondolkodott, de a civilek előtt nyitva áll az ajtajuk.

Bács-Kiskun megyében nehezítő körülményként említették a területfejlesztési intézményrendszer körüli bizonytalanságot, a megyei "lét" függőségét és az önálló regionális programok, valamint a tényleges decentralizáló folytatását. A civil szféra intenzívebb bevonását javasolják a környezetvédelem és a humán programok területén. Az együttműködést akadályozó tényezőként a CEF struktúrájának hiányát nevezték meg, az interjúalany szerint fontos lenne, hogy a különböző szinteken tevékenkedő civil fórumok hálózatot alkossanak, továbbá elengedhetetlen, hogy "hiteles, moderált" személyek képviseljék a civil érdekeket.

Ehhez hasonló véleményt fogalmaztak meg Fejér megyében is, miszerint a regionális CEF-ek működését nehezíti, hogy a törvény nem szabályozza a kistérségi és a megyei CEF-ekkel való együttműködést, s különböző szinteken különböző civil szervezetek képviseltek magukat. Ugyanebben a megyében a Tanács tervezi több olyan napirendi pont megtárgyalását is, amelyet a CEF javasolt a Tanács munkatervének készítésekor.

Baranya megyében a legnagyobb problémának azt látják, hogy a civilek "belecsöppentek" egy bejáratott döntési mechanizmusba, igazából nincs rálátásuk a tanács munkájára. Munkájuk és a tanács feladatai között nincsenek átfedések. A programozás időszaka lezárult. A CEF képviselői nem mennek el az ülésekre, mostanra ellehetetlenedett a munkájuk. A tanács csupán annyit tehet, hogy minden eseményre meghívják a civileket.

Győr-Moson-Sopron megyében azt hangsúlyozták, hogy nyitottak minden civil kezdeményezésre, ha szükséges még ösztönzik is őket, egy határt látnak, azt hogy a munkaszervezetben csupán ötten dolgoznak, a régió és a kistérségek irányába is meg felelniük, s ez majd minden kapacitásukat leköti. Jász-Nagykun-Szolnok megyében nyolcan dolgoznak az ügynökségnél, de ők sem tudnak több energiát fordítani a civilek bevonására.

A CEF képviselői a tanácsülések állandó meghívottai. Konzultációs joggal rendelkeznek, meghívót és előterjesztési anyagot is kapnak az ülések előtt 8-10 nappal postán, e-mailen. Győr-Moson-Sopron megyében ez a határidő lerövidül 5 napra. A civilek bizottságok, munkacsoportok munkájában is jellemzően részt vehetnek (kivételek: Ellenőrző Bizottság, Somogy megye), amennyiben ezt igénylik. Komárom-Esztergom megyében a 7 ágazati és 7 területi munkacsoportban szívesen fogadnák a civil részvételt.

Bács-Kiskun megyében az együttműködést a partnerség jegyében képzelelik el. A "gáncsoskodó, kötekedő" civilvel nem lehet együttműködni, csak a szakmai érvek mentén történő vélemény-nyilvánításnak van értelme és haszna. Nem a hatósági szerepkör betöltését várják a civilektől, hanem a másféle látásmód közvetítését.

Nógrád megyében úgy gondolják, hogy szavazati jogot kellene adni a civileknek. Indokolt lenne a regisztráció "komolyan" gondolása, ha valaki regisztrált, akkor valóban vegyen részt az érdemi munkában. A tanácsülések munkaidőben vannak, s az ügynökség vezetője úgy gondolja, hogy ez sok esetben ütközést jelent a civilek egyéb kereső tevékenységének idejével. Pozitív példaként említette, hogy a megyei innováció kérdését a CEF önállóan napirendre tűzte, s ebben az egyeztetésben az ügynökség képviselője is részt vett.

Vas megyében minden ülés előtt egy Kistérségi Fórumot hívnak össze, mely alkalmat ad a konzultációra. Ezekre az ülésekre meghívót kap a kilenc kistérségi elnök, a civil szervezetek és témától függően a Kincstár, illetve a Közigazgatási Hivatal képviselője. A fórumok iránt nincs nagy érdeklődés, az ügynökség munkatársain kívül szinte senki sem jelenik meg. Az ügynökség vezetője úgy érzi, hogy a civil szervezetek és a választott képviselőjük között hiányos az információáramlás. Véleménye szerint alulról felfelé "összefutó" szervezeteket lenne célszerű létrehozni.

Kistérségi Konzultatív Testület működik Győr-Moson-Sopron megyében is, ha kezdeményezné, a CEF elnöke is meghívást kaphatna ebbe.

A Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei vélemény szerint az együttműködés hatékonyságán javítani nincs értelme, érdemben nem tudnak dönteni a civilek, lassítja a folyamatot. Sem a Tanácsnak, sem a CEF-nek nem jelent hasznót.

A nyilvánosság biztosítása

Jellemzően minden megyei tanácsnak van saját honlapja. A honlapon rajta vannak a meghívók, határozatok, pályázatok, szervezeti dokumentumok. Telefonos, személyes és írásos megkeresésre egyéb anyagokat is rendelkezésre bocsátanak.

A tanács ülései nyilvánosak, kevés zárt ülést (egy-egy ülésrészt, 1-1 napirendi pontnál) rendelnek el, jellemzően a személyi kérdések, illetve a pályázati eredményekkel összefüggő titoktartási kötelezettség biztosítása végett.

A tanácsok rendszeresen sajtótájékoztatót tartanak, keresik a kapcsolatot a médiával (tv, rádió, írott sajtó), bár a lapokban megjelenő írásokért nem minden esetben tudnak felelősséget vállalni. Néhány megyében a döntéseket a Magyar Közlönyben illetve a megyei közlönyben is megjelentetik. Időszaki kiadványokat (negyedévi hírlevél Pest megyében, Jász-Nagykun-Szolnok megyében területfejlesztési lap jelenik meg, melyből 50 példányt civil szervezeteknek továbbítanak) is készítenek.

Zala megyében konzultációra folyamatosan van lehetőség, nemcsak a civil szervezetek, hanem az állampolgárok részére is. A konzultációra előre egyeztetett időpontban kerülhet sor, a helyszínt a munkaszervezet irodája jelenti. Az interjúalany elmondása szerint ezzel a lehetőséggel igen kevesen élnek. Győr-Moson-Sopron megyében egy-egy tanácsülés meghívottainak száma kb. 80 fő, ami szintén a széleskörű egyeztetést szolgálja.

Tervezés, projektgenerálás

A megyei szintű tervezési munkák jórészt lezárultak. A fejlesztési dokumentumokat minden esetben széles körben és több fordulónál véleményeztetették. Műhelymunkákat, kistérségi egyeztetéseket, workshopokat szerveztek. Az egyeztetési anyagokat a civilek is megkapták, de kevés javaslat, hozzászólás érkezett tőlük.

Pest megyében a Tanács éves szinten 1-1,5 milliárd forinttal gazdálkodik, míg a megyei fejlesztési program éves szinten 15-20 milliárd forint fejlesztési forrás szükségletet állapított meg.

Jász-Nagykun-Szolnok megyében kiemelték hogy a fejlesztési dokumentum elkészítése példaértékűen alulról felfelé építkezve történt. Elsőként a településektől gyűjtötték be a javaslatokat, amit ők ott helyben már egyeztettek a saját civil szervezeteikkel. Sajnálatos azonban, hogy az önkormányzatok fele sem tekintette ezt igazán fontos feladatnak és nem küldött érdemi anyagot, aminek következtében elképzelései nem épültek be a következő szintre, amit ma már sajnálnak. A települések véleményének összegzését kistérségi egyeztetések sora követte.

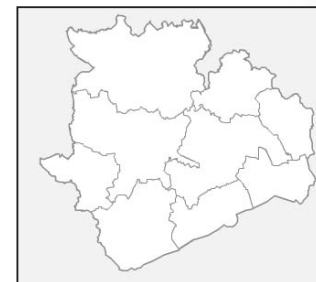
A tanácsok által kiírt pályázatok kedvezményezettjei csak önkormányzatok lehetnek, így ebből a civilek ki vannak zárva. A projektgenerálás folyamatában sem igazán vesznek részt, 5-10%, néhol még ennél is kevesebb javaslat érkezik tőlük, amelyek gyakran nem megfelelő minőségűek, "szakmailag nem helytállóak, nem nagy forrásokra összpontosítanak, helyi szintűek". Az ügynökségek munkatársai igyekeznek a projektgyűjtő adatlapok kitöltésében segítséget nyújtani, amennyiben kapacitásuk engedi, és az ötletet támogatandónak tartják. Az ügynökségek szakmai segítséget tudnak nyújtani a projekttervek előkészítéséhez, megvalósításához, anyagi forrás viszont nem áll rendelkezésükre. A civil szervezetek esetében sokszor gondot okoz az önrész biztosítása.

Békés megyében a Tanács célkitűzései között szerepel, hogy a megyéből érkező projektalkalmazásokat projektjavaslatokká fejlesszék. Ennek fő felelőse az Európai Integrációs Csoport, mely kifejlesztette az Elektronikus Fejlesztési Ötlet Generátort (EFOG), ami a lakosság, a civilek és az önkormányzatok felől érkező ötleteket összegyűjti és megkönnyíti azok kész projektté fejlesztését. Az önrész biztosítása is komoly gondot jelent a megyében, ennek megoldására létrehozták a pályázati saját erő alapot, melyet viszont csak a megyei intézmények és a helyi önkormányzatok igényelhetnek, s akkor pályázhatnak, ha a támogatás mértéke meghaladja a 65-70%-ot. Ugyanebben a megyében az önkormányzatok és a civilek összefogására említettek egy követendő példát. A Dél-Békési Kistérségben PHARE támogatással szociális felzárkóztató program folyik 22 önkormányzat és a települések civil szervezetei részvételével. A térségi szereplők közötti koordináció biztosításaként a Békés Megyei Területfejlesztési Tanács állandó kapcsolatban van a Civil Egyeztető Fórummal, a Kistérségi Tanácsokkal, a Gazdasági Kamarával és a Gyáriparosok Országos Szövetségével.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében kiemelték, hogy a 2004-ben kezdődő projektgyűjtés során 1080 adatlap készült. Munkájukat nehezíti, hogy egyre kevesebb forrásból gazdálkodnak, míg ez az összeg 1999-től kezdődően évi 6-7 milliárd forintot jelentett, addig 2006-ban már a 2,5 milliárd forintot sem érte el. A pályázati kiírások kedvezményezettjei 2005-2006-ban csak önkormányzatok lehettek, korábban vállalkozások és civil szervezetek is pályázhattak a megyei alapokra. Heves megyében a projektek kidolgozásában piaci alapon vesznek részt. Komárom-Esztergom megyében a kistérségek tavaly kaptak kedvet és lendületet a projektgyűjtéshez. A Tanács létrehozott egy kistérségi pályázati alapot, amelyből a 200 fő alatti és a 100 millió forint éves költségvetéssel nem rendelkező önkormányzatok számára kamatmentes kölcsön formájában biztosítanak önrészt. A megyei szereplők közötti koordináció a kistérségek illetve a régiók irányába a legerősebb. Az ügynökségek előadóként, felkért hozzászólóként is gyakran részt vesznek különböző rendezvényeken. Nógrád megyének határon túli szervezetekkel is van együttműködése.

Kistérségi szint

A kistérségi mintába három Fejér megyei és három Veszprém megyei kistérség került. A civil szervezetek a legközelebb a helyi lakossághoz, a települési önkormányzatokhoz állnak, így feltételezésünk szerint a legszorosabb szálak a Kistérségi Társuláshoz fűzik őket. Az eredmények ennek éppen az ellenkezőjét mutatják.

Móri Kistérség

A Móri Kistérségben megalakult a CEF. A Tanács üléseire az ülést megelőzően 5 nappal a CEF elnök meghívót és anyagot. Az üléseken véleményt alkothat, de nincs szavazati joga. A bizottságok munkájában nem vesz részt civil képviselő. Az interjúalany véleménye szerint hatékony a civilekkel való együttműködés. Az ő feladatuk, hogy minden rendezvényre, eseményre meghívják a civileket, a civil képviselő feladata pedig, hogy ezen részt vegyen, s tájékoztassa a többieket (ez így kicsit leegyszerűsítése a dolgoknak). Az interjúalany kiemelte, hogy a fórumokon való részvétel viszont az információ megszerzése miatt fontos, hiszen így könnyebb, szakmai alapon folyik az együttműködés.

A kistérségnek van honlapja, a Fejér Megyei Hírlap és az Ezerjő Rádió (Mór) tudósít időnként a társulás munkájáról.

A kistérség turisztikai, gazdaságfejlesztési foglalkoztatási és vidékfejlesztési programmal rendelkezik. Ez utóbbit készítette a munkaszervezet. A többi esetben külső céget bíztak meg a feladattal. A turizmusfejlesztési dokumentum készítésékor egy kérdőívvel megkeresték a civileket, s a véleményezésbe is bevonták őket. A fejlesztési dokumentumokat bárki megtekintheti, amennyiben befárad az irodájukba. Az újonnan érkező véleményeket a felülvizsgálatnál beépítik.

A projektötletek maximum 10%-a származik civilektől, de ezek általában jó ötletek. A vidékfejlesztési menedzser segíti a javaslatok kidolgozását, s a pályázati lehetőség felkutatását, amihez civil adatbázist is kialakítottak. Az önkormányzatokhoz hasonlóan a civil szervezeteknél is gondot okoz a saját erő előteremtése. A Tanács által befizetett tagdíjakból önrészt képeznek, a kistérségi szintű pályázatok megvalósítását ily módon segítik.

Mezőföldi Kistérség

Enyngben és vonzáskörzetében nem alakult meg a Civil Egyeztető Fórum. A Tanács üléseire egyes őket érintő napirendi pontok kapcsán kapnak meghívót a civilek. A polgármester úr véleménye szerint a kollektív bölcsesség pozitív irányba mutat, ezért fontos lenne a civilek figyelmét felhívni arra, hogy az ő véleményük is számít. Nehézséget okoz a meggondolatlan jelölés (csak legyen ott valaki), az egyéb elfoglaltság, a közömbösség, a személy véleménynyilvánításra való alkalmatlansága, a kishitűség (úgyse veszik figyelembe a véleményemet).

Jelenleg a tanács munkájával összefüggésben csak a jegyzőkönyvek hozzáférhetőek. A legutóbbi döntésük értelmében a kistérségnek lesz önálló honlapja, ami a nyilvánosság tájékoztatását megkönnyíti.

A projektgyűjtés során alig érkezik javaslat civilektől, azok is távol állnak a realitás talajától, s nem illeszkednek bele a fejlesztési koncepcióba. Használható ötlet esetén gondoskodnak a koncepcióba illesztésről, és segítséget nyújtanak a pályázat megírásához és a megvalósításhoz. Az önkormányzatok esetében a normatív támogatások nem fedezik a kiadásokat, egyéb bevételek hiányában, pedig nem jut fejlesztésekre.

A civil szervezetek lehetőségeinek - a kistérségi területfejlesztés, az önkormányzatokkal, gazdasági társaságokkal való együttműködés rendszerében - kedvük, tehetségük, aktivitásuk szab határt. Tehetnek javaslatot, részfeladatot vállalhatnak át, ellenőrizhetnek, tanácsot adhatnak, korrekcióra felhívhatnak stb.

A térségi szereplők közötti koordináció biztosítása kapcsán a polgármester kiemelte, hogy valamennyi település ugyanolyan jogosítványokkal rendelkezik, s az együttműködés feltétele az időben történő tájékoztatás, a figyelmes szervezés, minden olyan körülmény mérlegelése, ami megkönnyíti a döntést, elengedhetetlen továbbá a bizalom, az egymás véleményének tiszteletben tartása, a hallgatás és az összhang kialakítása. Kívánjuk és reméljük, hogy mindennapi munkájuk alapját ezek az értékek határozzák meg.

Velencei Kistérség

A Velencei Kistérségben a Tanács üléseire meghívják a CEF képviselőt, illetve a napirendi pontokhoz kapcsolódóan az önkormányzatok gondoskodnak a civil jelenlétéről. A tanácsüléseken hozzászólási joga van a képviselőnek, de ezt általában nem tudja megtenni, mert az idő rövidegsége (1 hét) miatt nem tud felkészülni. A Tanácsnak - az alacsony létszám miatt - nincsenek bizottságai. A Tanács minden anyaga, döntése nyilvános. Jelenleg nincs honlapjuk. A határozatokról az írott médiát értesítik, kifüggesztik azokat a polgármesteri hivatalokba, valamint a Tó tévében heti rendszerességgel saját műsorral jelentkeznek.

A partnerség erősítésének akadálya a civilek érdektelensége (felajánlott képzsésekre nem mennek el). A kistérségek, polgármesterek kompetenciája, feladat- és hatásköre rendezetlen. Sem a Tanács tagjai, sem a civilek nem kapnak munkájukért díjazást. A polgármesterek csak testületük felhatalmazásával dönthetnek, ami az ügymenetet lassúvá és nehézkessé teszi. A kistérségi megbízott, a vidékfejlesztési menedzser és a Nemzeti Fejlesztési Hivatal tanácsadója nem tagja a munkaszervezetnek, ez a hatékonyság ellen hat.

A projektgyűjtés során 40 adatlapból csupán egy érkezik a non-profit szektorból (2,5%), ez nagyon kevés. A projektgenerálásban segítenek, támogató nyilatkozatot adnak. Pénzügyi támogatás hiányában lobbitevékenységet folytatnak a megvalósítás érdekében.

A társulásnak gazdasági szervezetekkel nincs kapcsolata! Együttműködnek a régióval, a térségi tanáccsal (Velencei-tó-Vértes) és a szomszédos kistérségekkel.

Várpalotai Kistérség

A Várpalotai Kistérségében Várpalota Kistérség Többcélú Társulása tekinthető a területfejlesztési intézményrendszer központi szereplőjének. A törvényi felhatalmazással élve 2005-ben megalakult a CEF, de delegált képviselője nincs, s működik, alulról szerveződve egy Városi Civil Fórum is, amely 15 szervezetet tömörít. A polgármester név szerint egy civil szervezetet sem tudott megnevezni!

A Társulás mellett nem működik munkaszervezet, valamiért a kistérségi megbízott sem vállal feladatot a térség fejlődése érdekében!

A Társulás alapdokumentumai, egyéb szervezési és jogi irataik mindenki számára hozzáférhetőek, a honlapon megtekinthetőek. Financális okok miatt nem működtetnek munkaszervezetet. S nehezményezik, hogy a jól kiépített infrastruktúra miatt nem tartoznak az elmaradott kistérségek közé, így viszont a megpályázható források egy részére sem jogosultak.

A CEF képviselője a szakterületét érintő kérdésben kaphatna meghívót a társulás üléseire, de mivel nincs képviselő, nincs kinek küldeni a meghívót. A társulás mellett egy pénzügyi ellenőrző bizottság működik. A tanács részéről megvan a fogadókészség, a civil szervezetek motiváltsága hiányzik.

A projektötletek összegyűjtését egy a térségtől független szervezet végzi és készít belőle javaslatokat, a projektek 50%-a érkezik civil szervezetektől. Ezek szerint működnek és aktívak is a civil szervezetek, csak az "egymásra találás" hiányzik?

Ajkai Kistérség

Az Ajkai Kistérségben az Új Atlantisz Többcélú Kistérségi Társulás a területfejlesztés kulcsszereplője. A Társulás mellett működik munkaszervezet. Ebben a kistérségben meg sem alakult a CEF. Ha létezne és lenne képviselője, akkor a szakterületéhez kapcsolódóan meghívnák a tanács ülésére, és 5 nappal előtte küldenének neki anyagot.

Munkájukról az érdeklődők a honlapjukról illetve a médián keresztül tájékozódhatnak. A munkaszervezet évente beszámol a Tanácsnak az elvégzett feladatokról, s éves tervet is készítenek, ami gazdasági, közigazgatási és területfejlesztési részekre oszlik. Ez a terv széles körben kerül megvitatásra, a gazdasági döntéshozóktól, a civilektől, a kistérségi megbízottól és a települési polgármesterektől várnak véleményeket, javaslatokat.

A fejlesztési dokumentumokat a munkaszervezet dolgozza ki, és a tanács fogadja el.

A munkaszervezetnek nincsen kapcsolata sem társadalmi, sem gazdasági szereplővel! A térségi szereplők közötti koordináció gyenge, esetleges!

Veszprémi Kistérség

A Veszprémi Kistérségben megalakult a CEF. A civilek képviselője a Veszprémi Kistérség Többcélú Társulásának üléseire rendszeresen kap meghívót. A meghívó és az előterjesztési anyagok az ülést megelőzően egy héttel e-mailen érkeznek. (Eddig még nem vett részt a civil képviselő az üléseken, hiszen a napirendi pontok kapcsán nem érezte magát kompetensnek.)

Az interjúalany, kistérségi megbízott szerint az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségei a következők: speciális területen a munkaszervezet tehermentesítése, a feladatok kiszervezése, közös program szervezés és a fejlesztési elképzelések népszerűsítése.

A nyilvánosság biztosítását a sajtó, a munkaidőben működő ügyfélszolgálat és a digitális város honlapja mintájára készülő digitális kistérség weboldal szolgálja.

A tervezési dokumentumok véleményezése széleskörű, többlépcsős. A javaslattevőknek megköszönik véleményüket és tájékoztatják őket javaslatuk további sorsáról.

Folyik kistérségi projektgenerálás, a kistérségi tanácsadók végzik ezt a munkát, akik az adatlapok kitöltésében is segítséget nyújtanak. A projektek között elenyésző a civil szervezetektől érkező (kivételek: Bakony-Balaton Turisztikai Egyesület - kerékpárút fejlesztés). A kitöltött adatlapok a Tanács elé kerülnek rangsorolásra, és így küldik tovább azokat a régióhoz. Ezek az adatlapok viszont nem nyilvánosak.

Az interjút követően a CEF kezdeményezett. Szorosabbra fűzte kapcsolatát az amúgy nyitott munkaszervezettel. Több körben kirajzolódott a mindkét fél számára előnyös együttműködés aktuális lehetőségei. A folyamat menetét és az eredményeket modellként szolgálva - a Valami elindult címet viselő fejezetben tesszük közzé.

Összefoglalás, javaslatok

Az elkészített 32 interjú legfőbb tapasztalata, hogy nagyjából mindegyik területi egység fejlesztési intézménye azonos körülmények között, pontosan ugyanolyan jogszabályi környezetben tevékenykedik, s ehhez képest a "kondíciójuk" igen eltérő, sajátos megoldásokat alkalmaznak, illetve nem alkalmaznak, sokszínűen vélekednek a partnereikről és a partnerségről. Ugyanúgy, ahogy a tanácsok/munkaszervezetek munkájának egyik meghatározó eleme a képzettségük, motiváltságuk, tehetségük, úgy igaz ez a civil szervezetekre is. Legfőbb következtetésként azt vonhatjuk le, hogy amilyen maga az adott tanács/munkaszervezet, olyanok a civil szervezetei és partnerei.

A területfejlesztés két meghatározó szintje a következő tervezési időszakban valószínűsíthetően a régió és a kistérség lesz. A megyék bizonytalansága, lassú, de szemmel látható "háttérbe szorítása" az interjúk alapján is jól érzékelhető. (S új Kormány felállását követően egyértelművé vált.)

Az együttműködés témakörében a legtöbb eredményt a régiók tudták felmutatni, s a várttal ellentétben a legrosszabb a helyzet a kistérségek tekintetében.

A területfejlesztési törvény módosítása csak lehetőséget adott a CEF-ek megalakítására, s felhívta a Tanácsok figyelmét az együttműködés szükségességére. A regionális és a megyei szinteken a területfejlesztési intézmények egy bejáratott mód, séma szerint működnek közel kilenc éve. A kistérségek (önkéntes társulások formájában) is működnek ennyi ideje, de a többcélú társulások megalakulásával helyük, szerepük megváltozott. A kötelezően ellátandó humán feladatok kerültek az első helyre, s némileg háttérbe szorultak a már régebb óta ellátandó, ugyancsak kötelező területfejlesztési feladatok ellátása.

A különböző szintű területfejlesztési intézményeknek a törvény legutóbbi módosítása előtt is lehetőségük volt a civil szervezetekkel való együttműködésre, s utána is mód nyílt erre a CEF-en kívül is.

Regionális szinten érezhető leginkább, hogy a partnerség kétoldalú viszony, hiszen itt találkozunk olyan követendő példákkal, melyek azt mutatják, hogy az ügynökségek tették meg az első lépéseket, az első gesztusokat a civilek felé. Részt vettek a tagtoborzásban, hírűságot küldenek a civileknek, képzéseket szerveznek, projektötletek kidolgozásában segítenek... stb. Megyei és regionális szinten a "kiválás" álláspontjára helyezkedtek. Ők nyitottak, de a másik oldaltól várják a kezdeményezést, az új ötleteket, javaslatokat.

Általánosságban megállapítható, hogy a CEF tagok száma alacsony, sajnos közülük sem minden tag aktív. A lelkesedés inkább a bejelentkezéskor, a megalakulás idején volt jellemző. Kapcsolódási pontok hiányában mára "leült, lecsendesedett".

Egy megválasztott CEF elnök nemcsak azt vállalta magára, hogy saját szervezete véleményét, javaslatait továbbítja a Tanácsnak, hanem hogy összefogja a CEF tagokat, s az ő érdekeiket is képviseli, az információkat oda-vissza továbbítja. A Tanácsok szempontjából az egy emberrel való kapcsolattartás, aki tulajdonképpen egy egész ernyőszerveget képvisel, sokkal egyszerűbb, mint sok-sok kis szervezettel egyeztetni.

A jogszabályi változás többletforrásokat viszont nem juttatott sem a Tanácsok, sem a CEF-ek számára. Így valóban az első számú akadályozó tényező a személyi, pénzügyi kapacitások hiánya. Amit még nehezít az információáramlás biztosításának szükségessége, a területfejlesztési ismeretek hiánya és a motiváltság tisztázatlansága.

S be kell vallanunk, hogy érzékelhető némi bizalmatlanság is a non-profit szektor irányában. A létjogosultságuk, a hozzáértésük, a munkájuk/tevékenységük fontosságának, társadalmi hasznának megkérdőjelezése. (Ami természetesen nemcsak a területfejlesztésben érzékelhető, hanem az önkormányzati, államigazgatási szervek és a gazdasági társaságok, vállalkozások hozzáállásából is jól kivehető, bár csökkenő szintet mutat.)

A környezetvédő szervezetek régóta jól működő hálózatokat építettek ki, s ennek eredményei ebben az esetben is "kézzelfogható", hiszen nagyon sok környezet- és természetvédő szervezet jelentkezett be a fórumokba. A területfejlesztés egy új szakma, ráadásul integrált tudást kíván, ezért a CEF tagok számának emelésén túl azok képzése és az ágazati lefedettség biztosítása is kívánatos lenne. A területfejlesztés intézményrendszeréhez igazodóan civil hálózatok kialakítása jól szolgálná a hatékonyságot.

A CEF elnöke hasonló elbírálás alá esik, mint bármelyik tanácsstag, tehát ő is akkor és olyan formában kapja meg az előterjesztéseket, mint a szavazati joggal rendelkezők. Az ő szempontjából persze előnyösebb lenne korábban, mivel sok szereplővel kell egyeztetnie és ez időigényes, de a tanács éves munkaterve alapján felkészülhet az anyagok várható érkezésére, illetve a bizottságok, munkacsoportok munkába is bekapcsolódhat, így már egy korábbi munkafázisban is érvényesítheti a civil érdekeket.

A konzultációs jog azt jelenti, hogy a civil képviselő egyes napirendi pontok kapcsán elmondhatja véleményét. A tanácsok minden jó, hasznos javaslatot beépítenek, nem tesznek különbséget a szerint, hogy az kitől származik. A szavazati jog megadása a fejlődés következő lépése lehet...

A rendszer merevségét, a helyek, szerepek, kapcsolódási pontok tisztázatlanságát jórészt az adja, hogy a civilek a tanácsulésekhez, a napirendi pontokhoz kapcsolódóan próbálták meg véleményt formálni. Ez két esetben tűnt hatékonyak: a fejlesztési dokumentumok véleményezésekor, illetve a pályázati kiírások készítése kapcsán (civil szervezet is lehessen kedvezményezett). A tapasztalatok azt mutatják, hogy amennyiben a Tanács/ügynökség éves munkatervéhez kapcsolódnak, s új, egyedi, önálló javaslatokat tesznek, akkor sokkal hatékonyabb, látványosabb, eredményesebb a tevékenységük. Milyen civil lépésekre gondolunk? A régió génmentes övezetté nyilvánításának kezdeményezése, a térségi innováció napirendi pontként való szerepeltetése, projektötletek kidolgozása, a biológiai hulladékok hasznosítására komposztálási keret biztosításának indítványozása... stb.

Ahhoz, hogy valóban képesek legyenek a civilek az innovatív kezdeményezésre, a "másféle" látásmód közvetítésére magát a rendszert, a területfejlesztés intézményeit, működését a főbb előterjesztéseket, határozatokat, a tervezési dokumentumokat is jól kell ismerniük. A tudás elsajátítására önállóan és csoportos képzések során is mód nyílik. A társadalmi szereplőknek valóban érdemes törekedniük arra, hogy hiteles személyek képviseljék őket.

Mivel regionális szinten már elindult valami, vannak jelei, eredményei a civilekkel való partnerségnek, ezért a következő lépés a kistérségi szinten való együttműködések kibontakozásának segítése.

A projektgyűjtésben nem aktívak a civilek, ezért ezt mindenképpen fejleszteni, támogatni szükséges.

Források hiányában a fenti feladatok ellátása igen nehézkes, ezért pályázatok írására, forrásgyűjtésre is szükség van. A pályázatok elkészítésének alapját adhatja, a modellként szolgáló, most következő fejezet: a Közép-Dunántúli Régió Civil Egyeztető Fóruma stratégiája. A stratégia kialakításánál segítségünkre volt a most ismertetett országos felmérés, s további, megfontolásra javasolt ötletet olvashatnak a Valami elindult... címet viselő fejezetben is.

A CIVILEK A TERÜLETFEJLESZTÉSBEN című, 2006. június 15-én, Székesfehérvárott megtartott országos konferenciáján elhangzott észrevételek, ajánlások

Ajánlások a Civil Egyeztető Fórumoknak:

- Készítsen magának a CEF stratégiát és éves ütemtervet - így könnyebben kapcsolódhatnak más civilek a kezdeményezésekhez és minden résztvevő számára áttekinthetőbb lesz az együttműködés.
- A tanácsok készítenek éves ütemterveket, amelyek általában tartalmazzák, hogy milyen előre látható témákat tervez megvitatni a tanács, ill. hogy mikorra terveznek tanácsuléseket. Ezek ismeretében a CEF-ek is könnyebben tervezhetik meg a saját működésüket.
- A CEF-ek kikérhetik a tanácsok alapszabályát, szervezeti és működési szabályzatát ill. az elkészített fejlesztési programokat (pl. a stratégiát). Ezekből a dokumentumokból képet kaphatnak a tanács működéséről, terveiről.
- Kérve nyelheti a CEF, hogy a tanács bizottságként kezelje - ezzel a megoldással pár nappal korábban kapcsolódhat be a tanácsulések napirendi pontjainak véleményezésébe.
- A fenti eredmény érhető el azzal is, ha a CEF meghívást kap a tanácsulések előtti programozási megbeszélésekre, ahol a napirendek előzetes egyeztetése zajlik.
- Némely tanácsnál működik szakértői adatbázisba, melybe - a felvételi kritériumok teljesítése esetén - a civil szervezetek szakemberei is kérhetik a felvételüket.
- A tanácsok nagy többsége rendelkezik saját honlappal. Érdemes megnézni, milyen információk találhatóak ezen a honlapon, ill. lehet kérni a CEF-ről szóló információk feltételét a tanács honlapjára.
- A CEF-ek hasznosnak tartanak a működési tapasztalatok megosztását egymással egy rendszeres országos találkozó alkalmával.
- A CEF-ek ne csupán a tanács napirendjeire reagáljanak, találjanak önálló területeket, melyen kezdeményezhetnek ügyeket, pl. készíthetnek civil adatbázist a település civil szervezeteiről - ilyen már több városban készült (pl. a Győri Paletta).

Ajánlások a Tanácsoknak:

- A CEF-ek igényelnél a tanácsoktól, hogy tartsanak "Nyitott napok"-at, melyek alkalmával megismerhetnék a civilek a tanácsok működési rendjét, képet alkothatnának a döntési folyamatokról és így könnyebb lenne a további együttműködés.
- Igény mutatkozott továbbá a CEF-ek részéről arra is, hogy a területfejlesztési menedzser meglátogassa a civil szervezeteket, lássa, hogyan működnek és tájékoztassa őket a térségben zajló területfejlesztési folyamatokról.

- Az előterjesztési anyagok és az ülésekről készült jegyzőkönyvek nyilvánosságát fontos lenne javítani - gondot okoz, ha ezek nem időben érhetőek el, hanem akár több hétnyi késéssel kerülnek fel egy-egy honlapra, ill. hasznos lenne, ha kinyomtatott formában könyvtárakban is elérhetőek lennének az anyagok.
- Szükség lenne civil szervezetek számára szóló pályázati lehetőségekre, hogy megvalósíthassanak önálló programokat az adott térségben. Érdemben nincs lehetőségük a civil szervezeteknek más szektor számára kiírt pályázatokban partnereként részt venni és ott forrásokhoz jutni programok megvalósítására, mivel ezek általában egy-egy nagyberuházáshoz kapcsolódnak és a civil szervezetekkel való partnerség igen esetleges.

PROJEKTEK ELŐKÉSZÍTÉSE, ÖTLETEK KIDOLGOZÁSA

A régiók egyéni belátásuk szerint különböző módszerekkel ösztönzik a jó programötletek felszínre kerülését. Alább néhány olyan ötlet található, melyekbe civil szervezetek is bekapcsolódhatnak.

A KEZDET, mint projektfejlesztő eszköz:

A Nyugat-dunántúli Régióban 2000-ben kialakított, fejlesztési kezdeményezéseket, projektötleteket felkutató, tartalmazó és karbantartó adatbázis, a Kezdeményezések Tára, röviden KEZDET, amely ma már nem csak a Nyugat-Dunántúli Régióban megfogalmazódott projektötleteket gyűjti össze, tárolja és ad lehetőséget továbbfejlesztésre, hanem a földrajzi határok kitolásával 4+1 régióban - Dél-Dunántúlon, Észak-Alföldön, Észak-Magyarországon, Nyugat-Dunántúlon és a Balaton Régióban - érhető el.

Az új projektötletek egy adatlap kitöltése révén kerülnek be az adatbázisba, amely hasonló koncepció alapján épül fel, mint az egyes pályázati formanyomtatványok. Az adatbázisban az adatok folyamatosan frissítésre kerülnek, mivel az egyes projektötleteket benyújtó szervezetek az ingyenes regisztrációt követően saját projekt-adatlapjukat az Interneten keresztül önállóan frissíthetik a számukra megküldött adatlap-kitöltő program segítségével. A KEZDET adatbázisba a részletesen kidolgozott projektötletek mellett olyan projekttervezések is bekerülhetnek amelyek kidolgozottsági szintje alacsony és csak a jövőben megvalósítandó ötletként szerepelnek a projektgazdák terveiben, hiszen az adatok bővítését a projektgazdák bármikor önállóan végezhetik.

Az adatbázisban szereplő projektjavaslatok befolyással bírhatnak mind a regionális igények figyelembe vételével történő regionális pályázati rendszer kialakításában, mind pedig a 2007-13 időszak Nemzeti Fejlesztési Terv Operatív Programjai alakulásában. Mindkét esetben komoly érdekérvényesítő szerepe van a pályázati források támogatható tevékenységeinek meghatározásakor.

Az adatbázis és szolgáltatásai a www.kezdet.hu weboldalon található.

Észak-Alföldi Régió

Eddig két jelentősebb projektgyűjtési akció volt a régióban a "PROJEKT 2002" és "PROJEKT 2004" fantázianevet viselő akciók. A 2002-ben az Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Tanács és a Regionális Fejlesztési Ügynökség indította el és folyamatosan felügyelte is azt a folyamatot, amely biztosítani látszik a regionális jelentőségű projektek létrejöttét. A 2002 őszén indult projektgyűjtési akció keretében az RFÜ munkatársai - folyamatba bevont szakértőkkel - legalább két alkalommal ellátogattak a - régió akkor még - 23 kistérségébe, hogy ismertessék az elindult folyamatot és elősegítsék a fejlesztési ötletek, elképzelések felszínre kerülését.

Felmerült az igény az Észak-alföldi régióban eddig született és összegyűjtött fejlesztési kezdeményezések, ötletek egy adatbázisba való rendezésére. A KEZDET, mint adatbázis mára mind jellegében, mind pedig technikai hátterét illetően jelentős mértékben átalakult, igazodott a folyamatosan változó külső feltételekhez. A kapott visszajelzések alapján a KEZDET rendszer átdolgozását, azaz a projektgazdák számára egyszerűbb, áttekinthetőbb, könnyen kezelhető, felhasználóbarát rendszer kialakítását határoztuk el és vittük végbe csatlakozva a rendszert kialakító és fejlesztő Nyugat-dunántúli régióhoz.

A dél-dunántúli tervezési folyamat

A régió egy Dél-dunántúli Regionális Tervező Hálózat felállítását kezdeményezte, amely vertikálisan magában integrálja az egyes térségi szintek (megyei területfejlesztési tanácsok és a megyei jogú városok mellett helyet kapnak a kistérségek) képviselőit, horizontálisan pedig az egyes szakterületek meghatározó régióbeli szakembereit.

A Dél-dunántúli Regionális Tervező Hálózat összetétele

Forrás: Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

	Közép-Magyarországi Régió	Nyugat-dunántúli Régió	Észak-Alföldi Régió	Dél-Dunántúli Régió	Dél-Alföldi Régió	Észak-Magyarországi Régió	Közép-Dunántúli Régió
PROJEKTÖTLET-GYŰJTÉS MÓDSZERE	személyes megkeresések, műhelymunkák, e-mailben kiküldött és honlapról letölthető projekt-adatlapok	projektgyűjtési és projekt-fejlesztési képzés, műhelymunkaszervezett projektgyűjtési akciók eredményeképpen, illetve folyamatosan, a projektgazdák általi megkeresés alapján	A "PROJEKT 2004 - projektgyűjtő és -generáló program" korábbi folyamat adatbázisainak aktualizálása, a workshopok tartása régió kistérségeiben, új projektötletek befogadása alapján	KEZDET adatlap és 6 témában tervezői munkacsoport létrehozása, kistérségi műhelytalálkozók	Nincs adat	Nincs adat	KEZDET adatlap alapú projektgyűjtés
Pályázati segítséget nyújt-e az ügynökség	IGEN	NEM A KEZDET rendszer biztosít olyan szolgáltatásokat, amelyek elsősorban a partner- és szakértőkérésben nyújthatnak lehetőséget: azaz az adatbázisban regisztrált projektgazdák megvalósítandó terveikhez megtalálhatják a megfelelő partnereket. Egyéb szolgáltatás a folyamatosan feltöltés alatt álló szakértői adatbázis, amelynek segítségével a projektgazdák az adatbázison keresztül felvehetik a kapcsolatot pénzügyi, műszaki és a pályázat elkészítésében tapasztalattal rendelkező szakemberekkel.	NEM A projektszatorna működtetésének elsődleges célja a projektek felkutatása és fejlesztése, ami elsősorban a projektgazda munkájának segítségét, az időben történő tájékoztatást jelenti.	NEM De lehetőség van felvenni a kapcsolatot közvetlenül a tervezői munkacsoportokkal	Nincs adat	Nincs adat	IGEN Telefonon, e-mailben, személyesen előzetes bejelentkezés alapján
Igénybevételének menete	személyes ügyfélfogadás, telefonon, e-mailben, képzések	A KEZDET honlapjára való belépéssel, az ügynökség "kihagyásával", azaz a szakértőkkel való közvetlen kapcsolatfelvétel.	-	-	Nincs adat	Nincs adat	Az ügynökség kistérségi tanácsadói hálózatán keresztül vagy személyesen az ügynökségnél
A szolgáltatás elérhetőségei	Pro Régió Ügynökség 1146 Budapest, Hermina út 17., Déli torony III. emelet Tel.: 1/471-8955 Fax: 1/471-8975 E-mail: proregio@proregio.hu Honlap: www.kozpontiregio.hu	www.kezdet.hu	-	Bővebb info a tervezésről: www.deldunantul.com/rop	Nincs adat	Nincs adat	www.kdrfu.hu

Projektjavaslatok száma régióként

2006. május 31-ei tájékoztató jellegű adatok

Régió megnevezése	Benyújtott projektjavaslatok össz. száma (db)	Ebből civil szervezet által benyújtott javaslat (%)
Közép-Magyarországi Régió	Kb. 700	1,4%
Nyugat-dunántúli Régió	1923	6%
Észak-Alföldi Régió	Nincs adat	2-3%
Dél-Dunántúli Régió	2900	7%
Közép-Dunántúli Régió	2600	0,8 %
Dél-Alföldi Régió	Nincs adat	10%
Észak-Magyarországi Régió	Nincs adat	Nincs adat

Mintának ajánljuk - A Közép-Dunántúli Régió Civil Egyeztető Fórumának stratégiavázlatát

A partneri viszony kialakulása mindig két félen múlik. A különböző területfejlesztési szinteken végzett felmérésünkből az derül ki, hogy a tanácsok/ügynökségek nyitottak, s várják a civil kezdeményezéseket, javaslatokat, projektötleteket stb. Ahhoz azonban, hogy az önkéntes alapon szerveződő civil egyeztető fórumok munkájukat folyamatos szervezzék, a civil szervezeteket mobilizálják, szakmailag felkészültek és innovatívak legyenek, munkájuk tudatos tervezésére, előrelátásra és megerősítésre van szükség.

A Közép-Dunántúli Régió Civil Egyeztető Fóruma stratégiájának kidolgozása a hosszú távú célok meghatározása, a feladatok rendszerezése, a kapacitásbővítés érdekében született.

A háttér

A területfejlesztés és területrendezés célja egyrészt az ország valamennyi térségében a szociális piacgazdaság kiépítésének támogatása, a fenntartható fejlődés feltételeinek megteremtése, az innováció térbeli terjedésének elősegítése, a társadalmi, gazdasági és környezeti céloknak megfelelő térbeli szerkezet kialakítása. Másrészt a főváros és a vidék, a városok és a községek, illetve a fejlett és az elmaradott térségek és települések közötti jelentős különbségek mérséklése és a további válságterületek kialakulásának megakadályozása, a társadalmi esélyegyenlőség biztosítása.

A területfejlesztés és a területrendezés feladata a térségi és helyi közösségek területfejlesztési és területrendezési kezdeményezéseinek elősegítése, összehangolása az országos célkitűzésekkel, fejlesztési koncepciók, programok és tervek kidolgozása, meghatározása és megvalósítása, a társadalom, a gazdaság és a környezet dinamikus egyensúlyának fenntartása illetve javítása érdekében.

A Közép-Dunántúli Régió Fejér, Komárom-Esztergom és Veszprém megyék összefogásával jött létre. Területileg az ország második (11 263 km²), lélekszámát illetően (1 107 000 fő) a harmadik legkisebb régiója. Iparosodásának köszönhetően a bruttó hazai termék előállításában - Budapestet nem számítva - a második helyet foglalja el.

1. táblázat: A magyar régiók GDP-adatai a közösségi átlag százalékában

Régió	Átlagos GDP/fő (2000-2002) Euró	Átlagos GDP/fő a közösségi átlag százalékában (%)
Közép-Magyarország	18.377	89,7
Közép-Dunántúl	10.706	52,3
Nyugat-Dunántúl	12.363	60,4
Dél-Dunántúl	8.471	41,4
Észak-Magyarország	7.394	36,1
Észak-Alföld	7.437	36,3
Dél-Alföld	8.077	39,4

Forrás: Új Magyarország program (EUROSTAT)

A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló törvény 2004. évi módosítása a regionális fejlesztési tanácsokat szélesebb hatáskörrel ruházta fel. A területfejlesztés lényegében az együttműködés és a részvétel megvalósításának politikai kerete. Az ország kiegyensúlyozott területi fejlődése és térségei társadalmi-gazdasági-környezeti fejlődésének előmozdításában mindhárom szektor, az állami/önkormányzati, a piaci és a civil szféra egyaránt érdekelt.

A többször módosított 1996. évi XXI. törvény 17.§. (1) értelmében a regionális fejlesztési tanács a feladatainak ellátásában együttműködik a kistérségi fejlesztési tanácsokkal, a megyei területfejlesztési tanácsokkal, a térségi fejlesztési tanáccsal, a régió fejlesztésében közvetlenül és közvetve közreműködő területi államigazgatási szervekkel, a területi gazdasági kamarákkal, továbbá a régió területén működő társadalmi szervezetekkel.

Mindazon, a régió területén működő bírósági nyilvántartásba vett területfejlesztési, valamint a nők és a férfiak esélyegyenlőségéért küzdő szervezetek, amelyek a területfejlesztést érintő kérdések megtárgyalására egyeztető fórumot hoznak létre: konzultációs joggal rendelkeznek.

A Közép-Dunántúli Régió Civil Egyeztető Fóruma (a továbbiakban: KDR-CEF) 2004 novemberében alakult. A fórum azokat a régiós szintű civil szervezeteket tömöríti, melyek részt kívánnak venni a területfejlesztéssel összefüggő feladatok ellátásában.

A KDR-CEF alapító tagjai:

- **Kistérségek Fejlesztéséért Tudományos Egyesület**
Trombitásné dr. Hargitai Judit
1119 Budapest, Solt u. 32.
- **Csalán Környezet-és Természetvédő Egyesület**
Mátyás Mónika
8201 Veszprém, Pf. 222
- **Szociális Innovációs Társulás**
Wéber László
8174 Balatonkenese, Pince köz 8/A
- **Veszprém Megyei Falugondnokok Egyesület**
Sajgó Bernadett
8200 Veszprém, Vár u. 6.
- **Székesfehérvári Álláskeresők Egyesület**
Róka Gyula
8000 Székesfehérvár, Tolnai u. 10.
- **Magyar Település-és Területfejlesztők Szövetsége**
Szilvássy István
1122 Budapest, Csaba u. 8.

A CEF által eddig elért eredmények:

- szervezeti és működési szabályzat elkészítése,
- kapcsolatfelvétel a regionális fejlesztési tanáccsal,
- munkakapcsolat kialakítása a fejlesztési ügynökséggel,
- képzéseken, konferenciákon, megbeszéléseken való részvétel,
- forrásgyűjtés.

SWOT-analízis

A régióban működő CEF belső adottságait (erősség, gyengeség) és külső tényezőit (lehetőség, veszély), illetve e tényezők összekapcsolását, szinergijáinak irányait mutatja be a következő összefoglaló táblázat.

	Erősség	Gyengeség
Közép-Dunántúli Régió Civil Egyeztető Fóruma (KDR-CEF)	<ul style="list-style-type: none"> • A CEF megalakult, elkezdte működését, némi eredményről is beszámolhat 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapacitáshiány (forrás, idő, információ, tudás) • Sokszínűek a civilek, nehéz az egységes álláspont kialakítása • Nehezen láthatóak, nem igazán kézzelfoghatók még a kapcsolódási pontok, a CEF tényleges helye, szerepe a „rendszerben”
Lehetőség	Erősség-lehetőség stratégiák	Erősség-lehetőség stratégiák
<ul style="list-style-type: none"> • A partneri kapcsolatok felértékelődése, a civil részvétel elvárásként való megjelenése • Források bevonása • Külföldi sikerek, hazai tapasztalatok átvétele 	<ul style="list-style-type: none"> • Hálózatokban való aktív részvétel 	<ul style="list-style-type: none"> • Kapacitásbővítés • Innovatív kezdeményezések bevezetése
Veszély	Erősség-veszély stratégiák	Gyengeség-veszély stratégiák
<ul style="list-style-type: none"> • Kudarok, elutasított javaslatok, bizalmatlanság 	<ul style="list-style-type: none"> • A CEF megerősítése, népszerűségének, elismertségének növelése 	<ul style="list-style-type: none"> • A CEF működtetése

Célpiramis

A SWOT-analízis belső "celláinak" kialakítását követően, alulról felfelé építkezve a következő rendszerben állítottuk össze a célpiramist:

- **jövőkép,**
- **átfogó célok,**
- **specifikus célok,**
- **intézkedések.**

Az innováció civil egyeztető fóruma

Az innováció civil egyeztető fóruma jövőkép jelenti egyrészt a regionális operatív programban megfogalmazott, az innováció régiója jövőkép megvalósításához való hozzájárulást, másrészt, hogy az egyeztető fórum is újszerű kezdeményezésekkel, ismeretlen gyakorlati megoldások elfogadtatására törekszik, melyekkel más egyeztető fórumok számára is iránymutatásul szeretne szolgálni.

ÁTFOGÓ CÉLOK

Hozzájárulni a régió kiegyensúlyozott területi fejlődéséhez, a társadalmi-gazdasági-környezeti változások előmozdításához, ami a megújulás kiterjesztésével és az életminőség folyamatos javulásával párosul. A regionális kötődés erősítése.

SPECIFIKUS CÉLOK

I.1. A társadalmi szerepvállalás ösztönzése	I.2. Az innováció és az együttműködés erősítése
---	---

INTÉZKEDÉSEK

I.1.1. A CEF hatékony működtetése	I.2.1. Innovatív kezdeményezések bevezetése
I.1.2. A CEF megerősítése	I.2.2. Hálózatokban való aktív részvétel
I.1.3. Kapacitásbővítés	

Az intézkedések kifejtése

Az intézkedés megnevezése	A CEF hatékony működtetése
Általános célok	<ul style="list-style-type: none"> · A civil egyeztető fórum "élővé" tétele, · Ernyőszervezet működtetése
Szükségességének indoklása	<p>A törvényi felhatalmazással élve a Közép-Dunántúli Régióban is megalakult a Civil Egyeztető Fórum. Hatékony működése viszont csak a tagok aktív részvételével, az információáramlás biztosításával képzelhető el. Ehhez minimálisan egy rész-munkaidős alkalmazottra lenne szükség, aki véleményezés céljából továbbítaná a tanácsulések előzetes anyagait a civil partnereknek, a véleményeket összegezné és továbbítaná a döntéshozók felé, személyesen részt venne a tanácsuléseken, illetve a bizottságok munkájában, az ott született döntésekről tájékoztatná a civileket. Munkaköréhez tartozna a CEF találkozó szervezése, dokumentálása is.</p>
Tevékenységek	<ul style="list-style-type: none"> · Találkozók szervezése · Információáramlás biztosítása · Tanácsuléseken való aktív részvétel
Monitoring mutatók	
Outputmutatók	<ul style="list-style-type: none"> · CEF találkozó száma, aktív tagok száma · Továbbított információk száma · Civil képvisellel rendelkező tanácsulések, bizottsági ülések száma
Eredmény mutatók	<ul style="list-style-type: none"> · A civil vélemények számának emelkedése, a megküldött javaslatok szakmaisága, beépíthetősége, elfogadottsága emelkedik
Hatásmutatók	<ul style="list-style-type: none"> · A partnerség elvének érvényesülése
Célcsoport	<ul style="list-style-type: none"> · A CEF tagjai, · A régió civil szervezetei, · a régió lakossága

Az intézkedés megnevezése	A CEF megerősítése
---------------------------	--------------------

Általános célok

- A tagok számának növelése
- Ernyőszervezet működtetése

Szükségességének indoklása

A tanácsok/ügynökségek nyitottak a civil szervezetekkel való partneri kapcsolat kialakítására. A kezdeményezőnek inkább a civil oldalnak kellene lenni. A hatékony működést egy előremutató stratégia kidolgozása és végrehajtása jótékonyan támogatná. A honlap az információáramlás biztosításának egyik eszköze lehet, így kapcsolódik az előző ponthoz. A területfejlesztés komplex, integrált megközelítést kíván, ezért előnyös, ha minden ágazathoz kapcsolódóan képviselteti magát civil szervezet a CEF tagjai között. Az ernyőszervezet súlyát növeli a mögötte lévő, általa képviselt tagok száma is. A CEF munkájának megismertetéséhez, tevékenységének népszerűsítéséhez szüksége van a média támogatására, különböző marketing eszközök alkalmazására.

Tevékenységek

- Stratégia megvitatása és következetes megvalósítása
- Honlap működtetése
- Tagok toborzása
- Marketing tevékenység erősítése

Monitoring mutatók

Outputmutatók

- Egy elfogadott hosszú távú stratégia
- Egy honlap
- CEF tagok száma
- Médiaiban való megjelenés, önálló kiadványok száma

Eredmény mutatók

- A stratégia gyakorlati használhatósága
- A honlap aktualitása, látogatóinak száma,
- Aktív CEF tagok száma, ágazati lefedettség
- Visszacsatolás a tanács/ügynökség, illetve a lakosság részéről

Hatásmutatók

- A társadalmi részvétel és a nyilvánosság erősítése

Célcsoport

- A CEF tagjai,
- A régió civil szervezetei, a régió lakossága

Az intézkedés megnevezése	Kapacitásbővítés
---------------------------	------------------

Általános célok

- A kompetencia megteremtése

Szükségességének indoklása

A CEF működésének törvényi hátterét a jogszabály megteremtette, de ehhez forrásokat nem rendelt. A hatékony működtetéshez személyi és pénzügyi erőforrásokra mindenképpen szükség lenne, különben a kezdeti lelkesedés igen hamar alább hagy. A területfejlesztés egy új szakma, a civil szervezeteknek is meg kell tanulniuk, szükséges továbbá az érdekvégyesítő képesség erősítése is, amelynek egyik módja a képzések szervezése. A CEF megerősítése, hatékonyságának növelése és a kapacitásbővítés című intézkedések egymásra épülnek, a szinergia hatások érvényesülnek.

Tevékenységek

- Forrásgyűjtés
- Képzések (területfejlesztés, érdekvégyesítés témakörében)

Monitoring mutatók

Outputmutatók

- Bevont források nagysága,
- Alkalmazottak száma, munkaideje
- Képzések száma, résztvevők száma

Eredmény mutatók

- Beadott/megnyert pályázatok aránya
- A képzések gyakorlati használhatósága

Hatásmutatók

- A civil szervezetek felkészültségének fokozása, a helyi fejlesztő kapacitás erősítése

Célcsoport

- A CEF tagjai,
- A régió civil szervezetei, a régió lakossága

Az intézkedés megnevezése	Innovatív kezdeményezések bevezetése
---------------------------	--------------------------------------

Általános célok

- A civil szervezetek területfejlesztési súlyának, szerepének erősítése

Szükségességének indoklása

Az országos felmérés tapasztalatai szerint a civil szervezeteket inkább tekintik partnernek az előkészítés, a megvalósítás során, a monitoring tevékenységben viszont nem szívesen látnák őket. Véleményünk szerint viszont a társadalmi nyilvánosság és a részvétel megteremtése ez utóbbiban is fontos lenne. A nyugat-magyarországi régiót civil kezdeményezésre gémmentes régióvá nyilvánították, melyre joggal büszkék a civilek és az ügynökség munkatársai egyaránt. Ilyen és ehhez hasonló kezdeményezések tucatjára lenne szükség. Minden régióban zajlik a projektgyűjtés folyamata. A projektek kis száma érkezik csak civil szervezetektől, azok nagysága, kidolgozottsága sok kívánnivalót hagy maga után.

Tevékenységek

- Monitoringban való részvétel ösztönzése
- Önálló, egyedi javaslatok kidolgozása és elfogadtatása
- Projektgenerálás, projektek kidolgozásának segítése

Monitoring mutatók

Outputmutatók

- Monitoring bizottsági civil tagok száma
- Önálló, egyedi javaslatok száma
- Civil projektek száma

Eredmény mutatók

- A monitoring bizottságokban elért eredmények
- Elfogadott, önálló civil kezdeményezések száma

Hatásmutatók

- Civil projektek szakmaisága, nagysága, kidolgozottsági szintje emelkedik
- Társadalmi kontroll erősítése
- A régió jövőképeinek eléréséhez való hozzájárulás

Célcsoport

- A CEF tagjai,
- A régió civil szervezetei, a régió lakossága

Az intézkedés megnevezése	Hálózatokban való aktív részvétel
---------------------------	-----------------------------------

Általános célok

- A partnerség alapelve érvényesülésének segítése
- Modellek kidolgozása, átadása

Szükségességének indoklása

A területfejlesztés komplex szakma, több ágazat együttműködését kívánja, ezért fontos, hogy a civil részvétel megszervezésében is érvényesüljön a sokszínűség és a szakmaiság. Az adatbázis igazán akkor válik "élő"-vé, ha a partnerközvetítést is szolgálja. Mint ezt már korábban, az első és második intézkedésnél meghatároztuk, regionális szinten minél több, sokszínűbb civil szervezet részvételével egy ernyőszervezet működtetésére lenne szükség. Indokolt lenne továbbá, hogy a kistérségi CEF-ek munkája is elinduljon, s alulról építkezve ők is "becsatlakozhassanak" a regionális ernyőszervezetbe. Megalakult és működik a Regionális Egyeztető Fórumok Konzultatív Tanácsa, s szeretnénk elérni, hogy a Közép-dunántúli Régió Civil Egyeztető Fóruma aktívan részt vegyen ennek munkájában.

Tevékenységek

- Civil adatbázis összeállítása, partnerközvetítés

Monitoring mutatók

Outputmutatók

- Egy civil adatbázis
- Partnerközvetítések száma
- Horizontális és vertikális együttműködések száma

Eredmény mutatók

- Az adatbázisban résztvevő szervezetek száma, területi és szakági lefedettsége
- Partnerközvetítések által elért eredmények, bevont források nagysága
- Tapasztalatcserék, együttműködések száma, eredménye

Hatásmutatók

- A területi lefedettség biztosítása által aktív és hatékony civil részvétel biztosítása a területfejlesztésben

Célcsoport

- A régió civil szervezetei, a régió lakossága
- Gazdasági társaságok, vállalkozások,
- Önkormányzatok, államigazgatási szervek

Valami elindult... - A partnerség kezdetei a Veszprémi Kistérségben

A Veszprémi Kistérségben 2004 novemberében megalakult a Civil Egyeztető Fórum, melynek három szervezet a tagja:

- **Kistérségek Fejlesztéséért Tudományos Egyesület**
Trombitásné dr. Hargitai Judit
1119 Budapest, Solt u. 32.
- **Veszprém Városi Nyugdíjasok Érdekvédelmi, Érdekképviseleti Egyesülete**
Hajdú Imréné
8200 Veszprém, Szeglethy u. 4.
- **Csalán Környezet- és Természetvédő Egyesület**
Mátyás Mónika
8201 Veszprém, Pf. 222.

A szervezeti és működési szabályzat kidolgozásával egyidejűleg a tagok maguk közül elnököt is választottak: Mátyás Mónika személyében. A Többcélú Kistérségi Társulás illetve a munkaszervezet nyitott az együttműködésre. A CEF rendszeresen kap meghívókat a kistérségi tanács ülésére, ennek ellenére a képviselete nem volt biztosított. Ennek oka, hogy a CEF nem látott kapcsolódási pontokat, a helye, szerepe, lehetőségei, a területfejlesztés kistérségi intézményének elvárásai a civilek irányába mindezidáig homályban maradt. A kérdések tisztázása és az álláspontok közeledése érdekében - első körben - a kistérségi megbízottat megkértük egy kérdőív kitöltésére, melynek célja a tanács, illetve a munkaszervezet működésének megismerése volt.

A kistérség intézményrendszere

Veszprémi Kistérség Többcélú Társulása 2005. május 5-én alakult. A Társulás létrehozásának célja, hogy a kistérség lakói az önkormányzati szolgáltatásokhoz minél teljesebb körben jussanak hozzá, és az önkormányzatok minél teljesebben, forrásaik célszerű és optimális felhasználásával biztosítsák a mind magasabb szintű ellátást és szolgáltatást.

A Társulás tagjai: Barnag, Bánd, Hajmáskér, Hárskút, Herend, Hidegkút, Királyszentiván, Márkó, Mencshely, Nagyvázsony, Nemesvámos, Papkeszi, Pula, Soly, Szentgál, Tótvázsony, Veszprém, Veszprémfajsz, Vilonya, Vöröstó. (A húsz település 4 mikro-körzetbe tömörül, ezt a területi elhelyezkedést a logó is szemlélteti. Erősen érződik Veszprém város dominanciája.)

A feladatellátás rendszerébe tartozó feladatok:

- oktatás, nevelés,
- egészségügyi ellátás
- család- gyermek- és ifjúságvédelem
- területfejlesztés
- szolgáltatás-szervezés
- belső ellenőrzés.

A társulás szervei:

- a Társulási Tanács (a Társulás tagjainak polgármesterei),
- a Társulás elnöke,
- a Társulás elnökhelyettese,
- Mikro-körzeti bizottság,
- Oktatási bizottság,
- Jegyzői Kollégium,
- Pénzügyi Ellenőrző bizottság,
- Eseti Munkabizottság.

A Társulási Tanács döntéseinek előkészítését és feladatainak végrehajtását a Társulási Tanács költségvetési szervként létrehozott elkülönült munkaszervezete közreműködésével látja el.

A munkaszervezet feladata különösen:

- a Tanács üléseinek, döntéseinek előkészítése, a végrehajtás koordinálása,
- a kistérségben összegyűjti és további előkészítésre alkalmassá teszi a gazdasági és társadalmi szervezeteknek a fejlesztési programokkal kapcsolatos elképzeléseit,
- folyamatos kapcsolatot tart a megyei területfejlesztési tanács munkaszervezetével, a regionális fejlesztési ügynökséggel, a kistérségben működő közigazgatási szervezetekkel, intézményekkel, a fejlesztési szükségletek és a bevonható helyi források feltárása érdekében,
- a kistérségben lévő önkormányzatok részére segítséget nyújt a pályázati lehetőségek feltárásában, kidolgozásában.

Jelenleg 4 alkalmazottat foglalkoztat a munkaszervezet, de az év második felében ez öt főre bővül, egy pénzügyi végzettséggel rendelkező szakemberrel. A munkaszervezet vezetője egyetemi, és főiskolai diplomával is rendelkezik, továbbá középfokú nyelvtudása van. A két vidékfejlesztési menedzser főiskolai diplomával és szintén középfokú nyelvtudással rendelkezik. A pénzügyi és gazdasági ügyintézőnek felsőfokú szakképesítése van. A munkaszervezet vezetője elvégzett egy közbeszerzési tanfolyamot is. A két vidékfejlesztési menedzser jelenleg nyelvtanfolyamra jár.

A munkaszervezetenél történt(ő) folyamatos létszámnövekedést figyelembe véve szükségük lenne egy nagyobb iroda helysége, mely nagymértékben javítaná munkakörülményeiket. Jelenleg csak egy telefonvonalal rendelkeznek, mely már most kevésnek bizonyul. A kistérséghez tartozó települések közül még mindig akad olyan, melyet interneten keresztül nem elérhető, ez szintén nehézségeket okoz.

A munkaszervezet alkalmazottain kívül a kistérség fejlődésének előmozdításában további munkatársak is részt vesznek. A kistérségi menedzser a Közép-Dunántúli Régiónál alkalmazásban lévő tanácsadó. Az ő feladata a projektek generálása, a Kezdet adatlap kitöltése, továbbá a ROP pályázatok figyelése.

A vidékfejlesztési menedzserek feladatai között szerepel a pályázatok figyelése, pályázatok megírásában való segítkezés, a TKH és a Veszprémi Kistérség Többcélú Társulása által meghatározott feladatok, rendszeres ügyfélfogadás a kistérség települései számára. Vidékfejlesztési tevékenység kifejtése, rendezvények szervezése, vidékfejlesztési tervekben való fejlesztések előmozdítása, kistérségi honlap fejlesztése.

A kistérségi megbízott által szervezett koordinációs értekezleteken a vidékfejlesztési menedzsereknek kötelező a részvétel, melyen a falugazdász is részt vesz. Az értekezleteken egyeztetik a kistérséget érintő területfejlesztési tapasztalatokat. Személyi átfedés ezen munkakörök betöltő foglalkoztatottak között nincs. A kistérségi megbízott nem tartozik a társulás munkaszervezetéhez, hanem távmunkában kizárólag a TKH által előírt feladatokat végezheti el. Az egyéb kistérségi feladatokban közreműködő szerepet tölthet be. A régiótól kért pályázatokra vonatkozó rangsorolások összeállításában, mind a kistérségi megbízott, mind a vidékfejlesztési menedzserek segítkeztek a kistérségi menedzsernek. A fejlesztésben dolgozó kistérségi szakemberek rendkívül jó munkakapcsolatban állnak egymással.

A munkaszervezet működtetésére, fenntartására éves szinten kb. 28 millió forintot kap a Társulás, ehhez jön még hozzá a Társulás tagjai által befizetett tagdíj (kb. 3 millió Ft).

A marketing eszközök közül melyekkel él a kistérség? A Veszprémi kistérségnek most készült el az új honlapja, melyre az aktuális hírek és programok is fel fognak kerülni. Ennek a feladatnak az ellátását a vidékfejlesztési menedzserek biztosítják. A honlappal egyidejűleg elkészült a kistérségi logó is. A korábbi, több szempontból sem aktuális kistérségi kiadvány helyett is új készül. A megye által kiírt turisztikai pályázat elnyerésével a kistérséghez tartozó 20 településen információs táblák kerülnek felállításra, a kistérségi logót feltüntetve. A sajtótájékoztatók, a megyei sajtóban történő megjelenések szintén a nyilvánosság és a közvélemény tájékoztatásának eszközei.

Kistérségi szintű tervek a következők:

- Területfejlesztési koncepció
- Hulladékgazdálkodási terv
- Turizmusfejlesztési stratégia
- Agrárstruktúra és vidékfejlesztési koncepció
- Közoktatási Intézkedési Terv.

A terveket a 2007-13 tervezési időszak projekt generálásában használták fel. A projektek kidolgozásával, megvalósulásával folyamatos a felülvizsgálat és az újdonságok átvezetése. E célból az előbb felsorolt tervek már módosításra kerültek.

Milyen kérdésekkel keresik meg Önöket leggyakrabban? Az "átlag" polgár mit tud munkájukról? A jelzőrendszeres házi segítségnyújtással kapcsolatban többször tartott a kistérség sajtótájékoztatót, így az igénybevevők a megyei sajtón, illetve tévén keresztül is értesülhettek róla.

A "2005. évi többcélú társulások megalakulásának ösztönzésére" vonatkozó pályázat keretén belül több intézményt sikerült ellátni különböző tárgyi eszközökkel, (számítástechnikai eszközök, játékok, autók), az így átadott felszereléseket a sajtó is közölte a kistérség nevével fémjelvezve.

A fentiekben kívül tájékoztatót tartottak az intézményvezetők részére a kistérség szerepével kapcsolatban. A kistérségi társulás próbál minél több alkalmat megragadni, hogy az "átlag" polgár is tudja mi az, hogy kistérség, de a tájékoztatók ellenére, még mindig sok ember számára nem tisztult le a kép a kistérség fogalmával kapcsolatban.

Eddig elért legfontosabb eredmények

- Veszprémi Kistérség Többcélú Társulása megalakulása
- A Társulás munkaszervezetének felállítása
- A közösen vállalt feladatokra feladat-ellátási szerződések megkötése
- A közösen elvégzendő feladatok folyamatos bővítése

A mindennapi munkát nehezíti, hogy nincs egy olyan információforrás sem, amiből a működésre vonatkozóan aktuális és hiteles iránymutatást kaphatnának a munkaszervezetben dolgozók.

A munkaszervezet kapcsolatrendszere a kistérségen belül...

A partnerek felsorolása	Az együttműködés tartalma	Az együttműködés intenzitása
1. Oktatási intézmények	Magasabb színvonalú közoktatás biztosítása	heti
2. Civil szervezetek	Közös projektek kialakítása, meghatározása	
3. Önkormányzatok	Közigazgatási feladatokban való együttműködés	napi

...és a kistérség határain túl az alábbiak szerint alakul.

A partnerek felsorolása	Az együttműködés tartalma	Az együttműködés intenzitása
1. Balatonalmádi Kistérség	Szélessávú internet infrastruktúra kiépítése	
2. Ajkai kistérség	Kerékpárút létrehozása	
3. Balatonfüredi kistérség	Állati hulladék kezelése	

A kapcsolódási pontok feltárása

A következő lépésként meghívtuk egy CEF ülésre az ügynökség képviselőjét, aki a kistérségi megbízottat delegálta. A megbeszélés témája: a lehetséges kapcsolódási pontok, a civil szervezetek részvétele a kistérség munkájában volt.

A Veszprémi Kistérség Többcélú Társulási Megállapodása rögzíti azokat a feladatokat, amelyeket a Társulás felvállalt. A tevékenységi körök bővítése folyamatos, először a kötelező feladatok ellátására fókuszálnak, s ezt követi a kívánatos, de önként vállalt feladatok elvégzése.

A társulási megállapodásban rögzített feladatok közül a civil szervezetek munkáját az alábbiakban fogadják szívesen:

Oktatás és nevelés

- Szakmai nap szervezése
- Kistérségi tanulmányi és sportversenyek szervezése

Egészségügyi ellátás

- A térségben egészségügyi szűrővizsgálatok szervezése

Család-, gyermek- és ifjúságvédelem

- Kistérségi konferenciák, rendezvények, szakmai egyeztetések, tapasztalatcserek szervezése, szakmai, módszertani anyagok készítése, kiadása

Területfejlesztési feladatok

Szolgáltatási-szervezési feladatok

- Civil adatbázis kiépítése

Belsőellenőrzési feladatok

Természet és környezetvédelmi feladatok

- Összehangolja a kistérséghez tartozó települések Települési Környezetvédelmi Programját
- a kistérségre közös Környezetvédelmi Programot készít
- Gondoskodik a Környezetvédelmi Programban foglalt feladatok végrehajtásáról, a végrehajtás ellenőrzéséről
- A program végrehajtását szükség szerint, de legalább két évente felülvizsgálja
- A kistérség környezetvédelmi feladatainak a megoldására közös Környezetvédelmi Alapot hoz létre
- Közös hulladékgazdálkodási tervet készít és szervezi annak végrehajtását
- Környezeti hatásvizsgálatok végzése, melynek célja a tervezett tevékenység összes környezeti hatásának felmérése, értékelése
- Vizsgálja a települési környezet tisztaságát, a csapadékvíz elvezetését, a kommunális szennyvízkezelést, -gyűjtést, -elvezetést, -tisztítást, kommunális hulladékkezelést
- Pályázatot nyújt be
- A fenntartható fejlődés érdekében a kistérség adatbázist működtet.

Tényleges vállalások

Az ezt követő CEF ülésen a munkaszervezet vezetője és a kistérségi megbízott is részt vett, civil oldalról is, a tagokon kívül egy meghívott is eleget tett a felkérésnek és jelen volt az ülésen. Az előzetesen megismert kistérségi programokról való beszélgetést követően a következő konkrét vállalások rajzolódtak ki.

1. A CEF egy szlogenszerű jövőképet alkot a kistérség számára, ami ha időben elkészül, "kitalálódik" már az információs táblákra is felkerülhet.
2. A munkaszervezet nyitott közös szakmai napok szervezésére pl. az óvónők környezeti nevelésének témakörében.
3. A Csalán Egyesület környezetvédelmi programok felülvizsgálatát végzi Veszprém megyébe. Ebbe a körbe megpróbál minél több kistérségi települést bevonni.
4. A nyugdíjasok egy körökben elvégzendő igényfelmérésre és a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás monitoringjára vállalkoztak.
5. A CEF vállalta a meglévő civil adattár frissítését, aktualizálását.
6. A Csalán Egyesület a turisztikai programhoz kapcsolódóan a kistérségi közösségi jelentőségű és védett természeti értékek feltárása, védetté nyilvánítási eljárások kezdeményezése témakörében egy Kezdet adatlap kidolgozását vállalta.
7. A felek megegyeztek arról, hogy a kistérségi honlapon a CEF kap egy linket és a CEF tagok honlapjáról is egyszerűen elérhetővé válik a kistérségi honlap.

Melléletek

1. sz. melléklet: Az interjúalanyok listája

Regionális szint

Szervezet	Interjúalany neve, beosztása
Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Gyulai Tamás - ügyvezető igazgató
Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Miszler Miklós - ügyvezető igazgató
Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Dr. Debreczeni Ferenc - ügyvezető igazgató
Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (NORDA) Kht.	Francsics László - ügyvezető igazgató
Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Mészáros Tamás - titkárság vezető
Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.	Erdős Krisztina - cégvezető Polgár Judit - regionális szervezetrendszer koordinátor
Pro Régió Ügynökség, Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Kht.	Gordos Tamás - megbízott programiroda vezető

Sorszám	Szervezet	Interjúalany neve, beosztása
1.	Baranya megye	Nagy Annamária - titkárságvezető
2.	Bács-Kiskun megye	Deák István - régió koordinátor, igazgató
3.	Békés Megyei Önkormányzat Hivatala, Területfejlesztési Osztály	Sziklai Zoltán - osztályvezető, titkárságvezető
4.	Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Fejlesztési Ügynökség	Dr. Némethi Lajos - igazgató
5.	Csongrád Megyei Területfejlesztési Tanács Munkaszervezete	Bihari István - osztályvezető
6.	Fejér Megyei Önkormányzat Területfejlesztési és Szolgáltató Főosztály	Pánczél Zsuzsanna - tervezési és pályázati munkatárs
7.	Győr-Moson-Sopron Megyei Tanács Munkaszervezete	Székely Imre - titkárságvezető

8.	Heves Megyei Önkormányzati Hivatal, Területfejlesztési Tanács iroda	Szukics István - ügyvezető igazgató
9.	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Ügynökség Kht.	Magyar Béla - igazgató
10.	Komárom-Esztergom Megyei Önkormányzat Hivatala Területfejlesztési Főosztály	Zovits Tamás - a munkaszervezet vezetője
11.	Nógrád Megyei Területfejlesztési Ügynökség Kht.	Holles Miklós - ügyvezető igazgató
12.	Pest megye	Kuszák Miklós - ügyvezető
13.	Somogy Megyei Területfejlesztési Tanács Munkaszervezete	Molnár István - a tanács titkára, főosztályvezető
14.	Szabolcs-Szatmár-Bereg	Tisza András - igazgató
15.	Tolna Megyei Területfejlesztési Tanács	Hettich Mária - pályázati koordinátor
16.	Vas Megyei Területfejlesztési Tanács Munkaszervezete	Schwiegelhof Ferenc - titkárságvezető
17.	Veszprém Megyei Területfejlesztési Tanács Titkársága	Péterné Rózsa Mária - területfejlesztési tanácsadó
18.	Zala Megyei Területfejlesztési Tanács, Területfejlesztési Iroda	Fejér Lajos - igazgatóhelyettes

2. sz. melléklet: A Közép-Dunántúli Regionális Civil Egyeztető Fórum elérhetősége

A KDR-CEF működése nyitott, munkáját önkéntesen végzi.
További csatlakozókat szívesen fogadunk.

A fórum levelezési címe:
Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Tanács Civil Egyeztető Fóruma
8200 Veszprém, Kossuth u. 1. II/2.

Vezetője és elérhetősége:
Mátyás Mónika - Csalán Egyesület - tel: 88/578-390, e-mail: mm@csalan.hu

3. sz. melléklet: A személyes interjú kérdései

Kérdőív

**a társadalmi részvétel és nyilvánosság, a partnerség
elvének érvényesülése, a civil fórumok megalakulásának
tapasztalatai címmel**

Regionális szint

Régió megnevezése:

Interjúalany (neve, beosztása):

Együttműködés a társadalmi szervezetekkel

1. A területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. XXI. tv. értelmében a regionális fejlesztési tanács együttműködik - többek között - ... a régió területén működő társadalmi szervezetekkel? Ennek a törvényi kötelezettségnek a régió mi módon tesz eleget?
2. Melyek a fejlődés, az együttműködés fokozására vonatkozó további elképzelések, melyek a megvalósítást nehezítő körülmények?

A Tanács/ügynökség munkájának nyilvánossága

3. A Tanácsülések, az előterjesztések, döntések nyilvánosságát mi módon biztosítják általában az állampolgárok számára? (Napirendi pontok, anyagok, jegyzőkönyvek hozzáférhetősége, honlap, média stb)
4. A tanácsstagok ellenőrzési-beszámoltatási kötelezettségét mi módon ellenőrzik?

Kapcsolat a CEF-mal

5. A Tanács meghívottjai között szerepel-e a CEF képviselője? A különböző bizottságok, munkacsoportok előkészítő munkájában is részt vehet civil képviselő?
6. A meghívott csak a napirendi pontokat tartalmazó meghívót vagy előterjesztési anyagot is kap? mi módon jut el ez hozzá? Mennyi ideje van a felkészülésre?
7. A törvényben szereplő - az egyeztetési fórumot megillető - konzultációs jogot miként értelmezi?
8. Hogyan lehetne az együttműködés hatékonyságán javítani?

Tervezés

9. A fejlesztési dokumentumok társadalmisítása, egyeztetése mi módon történik?
10. A javaslatok elbírálása után a javaslattevő értesül-e és milyen formában javaslata, véleménye további sorsáról?

Projektgenerálás, megvalósítás

11. A regionális szinten összegyűjtött projektek hány százaléka érkezett a társadalmi szervezetek köréből?
12. Mi módon segítette a tanács/ügynökség ezeknek a projektelképzeléseknek projektjavaslattá történő előkészítését?
13. Milyen eszközei vannak a tanácsnak, hogy ezekhez a projektekhez forrásokat is biztosítson (önrész, megvalósítás)?
14. Az önkormányzatok, gazdasági szereplőktől érkező javaslatok kidolgozásában, a későbbi részvételben, monitoringban mennyire vehetnek részt a civil képviselők?
15. A térségi szereplők közötti koordinációs kötelezettségének a tanács/ügynökség mi módon tesz eleget?

4. sz. melléklet: A regionális ügynökségek elérhetősége

Dél-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

6720 Szeged, Oroszlán u. 2.

Telefon: 62/558-620, 62-422-252

www.del-alfold.hu

Dél-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

7621 Pécs, Mária u. 3.

Telefon: 72/513-760

www.ddrft.hu

Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

4028 Debrecen, Simonyi út 14.

Tel: 52/524-774, fax: 52/524-770

e-mail: eszakalfold@online.hu

www.eszakalfold.hu

Észak-Magyarországi Regionális Fejlesztési Ügynökség (NORDA) Kht.

3529 Miskolc, Csabai kapu 37.

Tel.: 46/563-300, fax: 46/561-389

e-mail: norda@norda.hu

www.kozpontiregio.hu

Közép-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

8000 Székesfehérvár, Rákóczi u. 25.

Tel: 22/513-370, 22/513-382, fax: 22/312-340

e-mail: info@kdrfu.hu

www.krdfu.hu

Nyugat-Dunántúli Regionális Fejlesztési Ügynökség Kht.

9400 Sopron, Új u. 12.

Tel: 99/512-910, fax: 99/512-919

e-mail: titkarsag@westpa.hu

www.westpa.hu

Pro Régió Ügynökség, Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési és Szolgáltató Kht.

1148 Budapest, Hermina út 17., Déli Torony 3. emelet

Tel: 1/471-89-55, fax: 1/471-89-75

e-mail: proregio@proregio.hu

www.kozpontiregio.hu